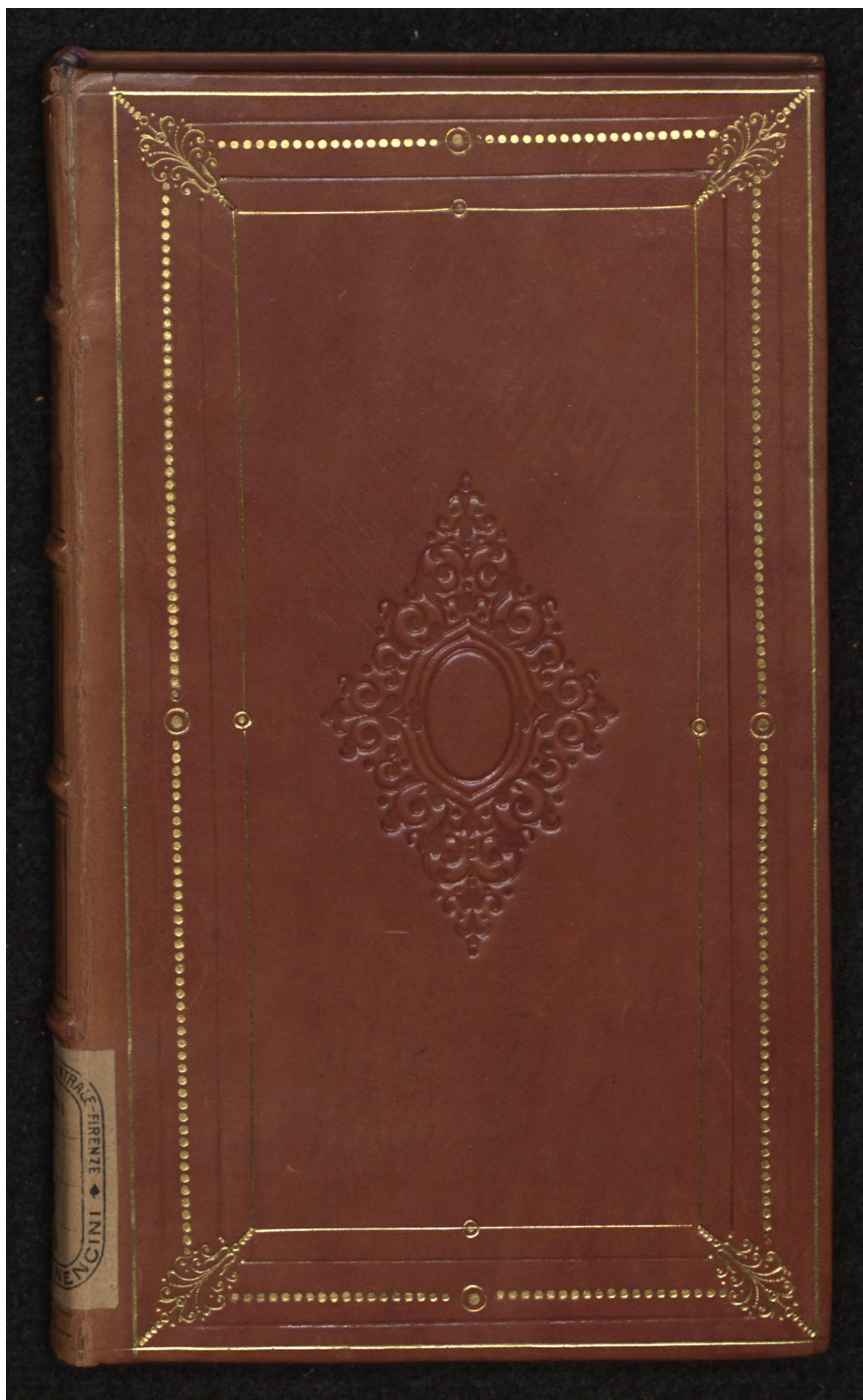
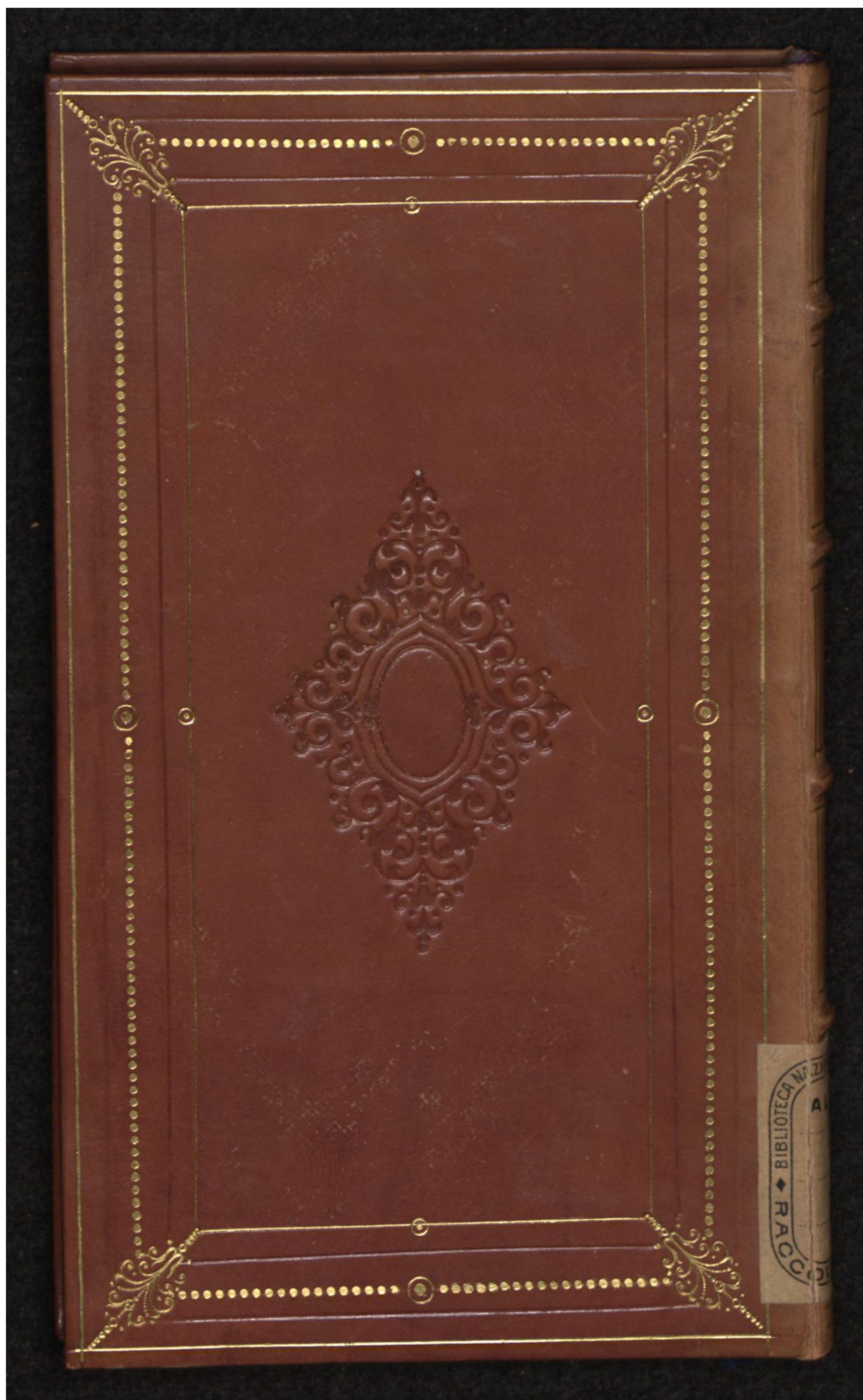

POETÆ
TRES
EGREGII
ONALE CENTR
ALDINI
I
3
48
OLTA NE

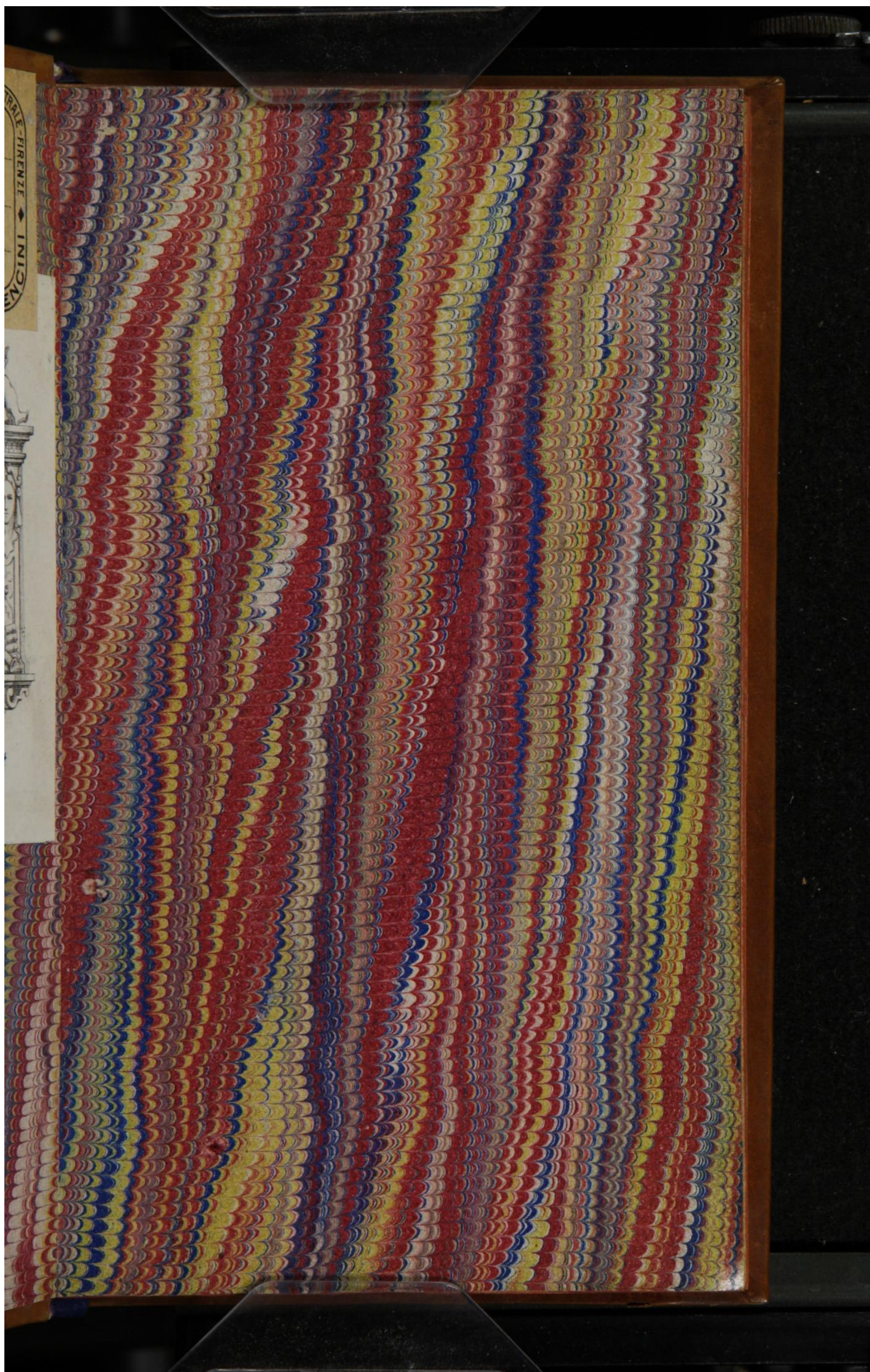

Ex Libris Joannis Nencini
1874

Gio. Vencini

1862

Rara Edizione.

Gratius, Nemesianus, e il frammento di Ovidio sono pubblicati per la prima volta.

V.i Renouard, pag. 113.

HOC VOLVMINE CONTINENTVR

Poëtæ tres egregij nunc primum in lucem editi,
Gratij, ꝗ Augusto Principe floruit, de uenatione Lib. I.
P. Ouidij Nasonis Halieuticôn liber acephalus.
M. Aurelij Olympij Nemesiani Cynegeticôn Lib. I.
Eiusdem carmen bucolicum.
T. Calphurnij Siculi Bucolica.
Adriani Cardinalis uenatio.

M. D. XXXIIII.

Non sine priuilegio.

MAGNIFICO, ET ORNATISSIMO VIRO ANTONIO FVCCARO AVGVSTANO GEORGIVS LOGVS SILESIVS S. P. D.

EQVIDEM, ut ingenue fatear, Antoni optime, iam pridem sæpe negligẽtiam, ne dicam inertiã meam tacite mecum reputans, ac non sine molestia quadam agnoscens, memet ipse reprehendi, quòd, cum tu is uir sis, ea dignitate, humanitate, & uirtute, ut merito à bonis, & doctis, ac literarũ studiosis omnibus & amandus plurimum sis, & colendus: cum'q; insuper priuata etiam tua erga me beneficia, ac merita sane non uulgaria extiterint: hactenus tamen neque scripserim ad te quicquam: neque ullum præterea studij, & obseruantiæ, & grati erga te animi mei dederim documentum. Etenim cum Augustæ Vindelicæ, quæ tibi patria est, annis iam tribus, cum eo tempore Carolus V. Romanorum Imp. inuictissimus, Imperij principibus, & proceribus conuocatis, concilium in ea urbe haberet: in aula inclyti Romanorum ac Pannoniæ & Bohœmiæ Regis Ferdinandi uersarer: summa me abs te humanitate, & perquamfamiliariter acceptum memini, atque tractatum, neque à te modo, uerum etiam à dignissimo, festiuissimo'q; uiro Rhaimondo Fuccaro fratre tuo germano. Nam & splendidissimis sæpe conuiuijs inter summos & principes uiros, elegantissimos'q; homines perhonorifice me adhibuisti in uestris illis amœnissimis, & cultissimis hortis, qui non indigenis modo,

sed peregrinis etiam arboribus, pomis, herbis, omniq; cultu non Germaniam modo nostram, sed quasuis etiam externas regiones prouocare possint: & omni denique humanitatis genere es prosecutus. Cumq; hoc eodem tempore propositum mihi esset, ut ex aulicis molestijs in optatissimam & animo meo semper gratissimam Italiam, ex qua fatalium temporum calamitate & naufragio exclusus aliquot annis abfueram, quasi in tutissimum aliquem portum postliminio quodam meo reuerterer: ubi cum ueteribus amicis, cum libris scilicet & musis, in gratiam redirem: dedisti tu ultro & sponte tua, nihil sanè à me uel ambitus, uel rogatus, honestissimo mihiq; amicissimo uiro Georgio Hermanno consanguineo tuo id negotij, ut me procuratoribus tuis, qui Venetijs rationes & negocia tua tractant, diligenter cõmendaret. quod cum Hermãnus, qua est humanitate & beneuolẽtia erga me, sedulo fecisset: cum eas literas Venetias postea ueniens procuratoribus illis tuis reddidissem, facile intellexi, eiusmodi fuisse, ut & studium & beneuolentiam erga me præseferrent tuã, & magno in posterũ usui mihi essent, & commoditati. Nam illi & officia, & operã mihi suam gratissime & perliberaliter detulerunt, neque minus & libenter & prolixe, siquando opus fuit, re quoque ipsa præstiterũt: pecunias certe, quæ in subsidium atque usum studiorum meorum cum ab optimo & de me studijsq; meis meritissimo principe Stanislao Thursone, episcopo Olomucensi, quem, ut ipsius dignitas meretur, amplitudinis, doctrinæ, uirtutis, innocentiæ, & grati animi causa nomino, tum alioqui etiam, & à meis ad me mitti

ex permutatione solent, sine quæstu, & emolumento suo
ullo semper mihi numerarunt. Verũ omnibus istis ami=
citiæ nostræ & meritorũ tuorum erga me uinculis, qui=
bus tibi obstrictus esse debeo, illud quoq; non minimum
sane accedit, quod cum Thursonũ familia, quæ genere,
dignitate, ac uirtutis & literarum commendatione per
orbem terrarum celeberrima existit, affinitas tibi est:
Thursonum autem beneficentiæ præsidio et liberalitati
multo maximam fortunarum et studiorũ meorum par=
tem acceptam refero. Post Thursones uero cum Georgij
Loxani lectissimi uiri, & Inclyto Regi nostro Ferdi-
nando à consilijs, & epistolis, atq; eiusdem consangui-
nei mei meritis et benignitati in primis me debere agno
scam: cum illo quoq; egregia quædã coniunctio, & fa-
miliaritas tibi intercedit. Ego uero ita apud me consti-
tui, itaq; sentio, me non modo erga eos, qui ipsi bene de
me merentur, gratum, et memorẽ esse oportere, sed siqui
etiam illis ipsis grati acceptiq; sunt. Præter omnes ue-
ro, quæ modo à me, cur tibi debeam, enumeratæ sunt,
causas, hæc quoq; ad te obseruandũ & colendum inci=
tare non mediocriter me debet, quòd cum ea sis, qua
omnes intelligunt, dignitate, ea opum affluentia, &
ubertate, ut pauci non modo in Europa, sed ubiuis etiã
gentiũ tuæ conditionis homines tecũ conferendi uidean
tur: in tantis tamen fortunis, inq; summis maximarum
rerum occupationibus nunquã intermittis studia lite-
rarum. Neque uero ipse modo libenter ac multũ in his
uersari soles, sed eos etiã, qui omne in illis tempus con-
sumunt, & excellentis alicuius doctrinæ laudem ali=
quam sunt consecuti, gratia, fauore, et liberalitate pro-

sequeris singulari: neque ullum eos aut iuuādi, aut ornandi locum, occasionemq; prætermittis: idq; cum semper, tum uero olim Romæ, cum ibi esses Leone Pontifice, præstitisti: ubi tu quidē cum minime uidereris, tum maxime optimis studijs & honestissimis artibus incumbere solebas: domusq; tua à summis uiris & qui tum Romæ ingenij & doctrinæ laudibus in primis florebant, multum et assidue frequentabatur. inter quos aliquot domestica etiam & familiari consuetudine coniunctos habuisti, atq; ex ijs disertissimum & honestissimum hominem Georgium Sauromanum, et Georgium item Syluanum, utrunq; Silesium, idest popularē meū. Eiusmodi igitur ac alijs insuper plurimis de causis, quas nunc omnes enumerare, pretium operæ non est, in ære tuo cum sim, ut licet sero illud quidem, aliquādo tamen nomen illud expungerem, hæc ad te hoc tempore scribenda putaui, sed, ut æqui & boni consueuerunt, non sine aliquo tamen omnino fœnore, & lucello tuo. siquidem cum proxima æstate Romæ essem, conflata mihi nō mediocris amicitia fuit cum Ioanne Lucretio Aesiandro Germano. iuuene cum rara et exquisita bonarum artium et literarū cognitione, tum græcæ hebraicæq; & latinæ linguæ peritia egregie instructo. Is mihi trium optimorum, & antiquissimorū authorum, qui tam diu latuerunt, ut penitus in obliuionem hominum uenerint, copiam fecit, Gratij, qui de uenatione siue κυνηγετικῶν librū carmine conscripsit: itemq; M. Aurelij Nemesiani, qui idē tractauit argumentum: quibus adiunctum erat P. Ouidij Nasonis fragmentū de piscibus. Gratius quidē Octauiani Augusti tempori-

bus, & felicissimo illo ac uere aureo et præstantissimorum ingeniorũ fœcũdissimo seculo floruit. Eius poëtæ Ouidius in ultima de Põto elegia meminit his uersibus.

Tityrus antiquas & erat qui pasceret herbas:

Aptaq; uenanti Gratius arma daret.

neque sane immerito in illustrium sui temporis poëtarum catalogo Ouidius poëta sane bonus poëtæ longe omnium præstantissimo Virgilio Gratiũ mox subiungendũ sibi duxit: quando ille carminis maiestate, suauitate, & elegantia, & argumenti, quod tractat, iucundissimi gratia atq; ornatu cum quouis antiquorũ poëtarum certare uideatur. Illud uero dolendum summopere est, quòd tam lacer, & mutilatus ad nos peruenit: ut non pauca in eo uideantur desyderari. Aesiander quidem ex uetustissimo codice, quod nobilis & cultissimus nostri tẽporis poëta Accius Syncerus Sannazarius longobardicis literis scriptũ ex Gallijs secum aliquãdo attulerat, q̃ potuit integre & incorrupte descripsit unà cum autoribus illi coniunctis. quorum exemplar mihi cum dedisset: non modo ut edendos curarem uolenti mihi permisit: uerum etiam, id ut facerem, ultro ipse me est adhortatus: longissime ille quidem ab eorum sentẽtia remotus, qui ueteres eosdemq; bonos libros uel propter negligentiam, aut etiam inuidiam interdum premunt, uel, quod iniquissimum est, pro suis edunt. Quorum iniuria, & peruersitate factum est, ut multi præstantes authores, qui ex superiorum temporum calamitate & naufragio euaserant, non sine graui bonarum artium iactura perierint. Hos itaque tres, quos diximus, authores mi spectatissime Antoni, cum, in

apertum ut referrem, in animo mihi esset, id'q; Venetijs in officina, quam Aldus Manutius Romanus uir diligentissimus, & insigniter eruditus, de'q; renascentibus bonarum literarum studijs praeclare meritus elegantissimam & nobilissimam instituit: quae cum annis iam aliquot certis de causis otiosa quieuisset, hoc tempore eam cum alijs rebus, tum uero pulcherrimis characteribus renouatam Paulus Manutius Aldi filius moderatissimus iuuenis, & literarum studijs ac honestissimis moribus egregie ornatus, paternae'q; uirtutis & instituti haeres, & imitator instaurauit: in qua re conficienda summi & praeclarissimarum artium doctrina celeberrimi & instructissimi Ioannis Baptistae Egnatij consilio, opera, & industria plurimum se fatetur adiutum: Cum igitur ad editionem illam Paulus ipse, qua est humanitate, operam mihi suam deferret, in tuam praesertim gratiam, & sub tuo nomine id feci: ut qualemcunq; interea animi erga te mei darem significationem: propterea quod intellexi te, si quando à grauioribus curis et occupationibus uacuus rura & possessiones tuas, quas amoenissimas & amplissimas habes, animi causa inuisis, uenandi studio non parum oblectari solere. Venationis uero laudes, ut studiũ ingenuis hominibus ac Regibus etiam & Principibus conuenientissimum, cum alij plerique, ij'q; summi authores, tum praecipue Xenophon Socraticus ille, qui ipse de uenatione scripsit sunt persecuti. Interim beneuale, & officium hoc in te meum boni consule. Venetijs.

M. D. XXXIIII. XV Cal. Febr.

Georgius Logus.

Mplexu teneræ dignatum & amore
Dianæ
Pastorem in syluis Endimiona ferunt.
Atq; hinc matre dea genitus per latmia saxa
Gratius in solis dicitur esse locis.
Diua quidem læsi cælans mala damna pudoris,
Nutrici hunc nymphæ credidit alma suæ
Formosæ chariti, puerum quæ eduxit, & illi
Vbera nectareo turgida rore dedit.
Hic uitam syluis haud ulli notus in altis
Maternis egit sedulus in studijs:
Aut celeres iaculo ceruos damasq; fugaces,
Aut sæuum lata cuspide strauit aprum:
Hærentem aut scopulo capream deiecit ab alto:
Siue feras canibus, seu capit ille plagis.
Et tandem lætas cecinit uenantibus artes
Auspicio matris, præsidioq; deæ.
Ipsa quibus nutrix musæum diua leporem
Infudit largo flumine blanda charis.
Has ego multa quidem nulli per secula uisas
In lucem rursus cæca per antra fero.
Parce dea: illæsa est casti tua fama pudoris:
Inuidia, aut rumor finxerit illa leuis.
Non ego te nudam, tua nulla ego crimina uidi.
Ne sæui: Acteon non sum ego magna dea.

Georgius Logus PetroPaulo Vergerio apud Inclytum Ferdinandum, Romanorum, Pannoniæ, ac Bohœmiæ Regē oratori Pontificio.

g Ratius intactæ assiduus comes ille Dianæ,
Dum sequitur celeres per nemora alta feras:
I mpiger ignotas uenator protulit artes
Venandi auspicio diua superba tuo.
A rteis diua illum, numeros comitum una Dianæ
Grata deæ ante alias & bene culta charis
E docuit, nomenq; dedit, cui plurima ab ore
Gratia musæo tincta lepore fluit.
R etia, pinnatas, pedicas, ligna apta parandis
Ille canit iaculis, & genera, atque modum:
E t quæ sit natura canum, quiq; usus in illis:
Atque horum soboles quo sit alenda modo.
V enatorem habitu, atq; decentibus instruit armis:
Quiq; sit his studijs, qui minus aptus equus.
I lle diu syluis uenando errauit in altis,
Venatrici illic multum adamatus heræ.
A tq; huic, cui nomen Nemesis de nomine nymphæ,
Hærebat lateri fidus ubiq; comes,
E x Lybia longe, & Carthagine ab usq; profectus
Dura per infidi mille pericla maris.
H os ego per montes, perq; inuia lustra secutus,
Illorum has artes, munera digna, tuli.
A t tu Germanis sapiens orator in oris
Pontifice à magno Paule ubi missus abes

R omanum ad Regem, post duros saepe labores
Et qui marte illum mille, togaq; tenent:
D um cursu, iaculoq; feras, syluasq; fatigat,
His noctem in studijs dum terit, atque dies:
D um gratus iuueni ipse comes per densa uagaris
Auia, & has, illas sternis ubique feras:
H os cape uenandi artifices: fessusq; labore,
Otia in his, sed non otia uana teras.
H aec tamen in foribus diuae, cui talia cordi,
Ne pigeat grata scribere Paule manu.
V ergerius, Diana tuo quòd sancta fauore
Hanc artem, haec nobis reddidit arma Logus:
H as tibi apri exuuias torui, spumantiaq; ora
Nunc quoq; fulmineo dente timenda dicat.
T u dea, tu nostris praesens uenantibus adsis:
Effugiat nostras quo fera nulla manus.

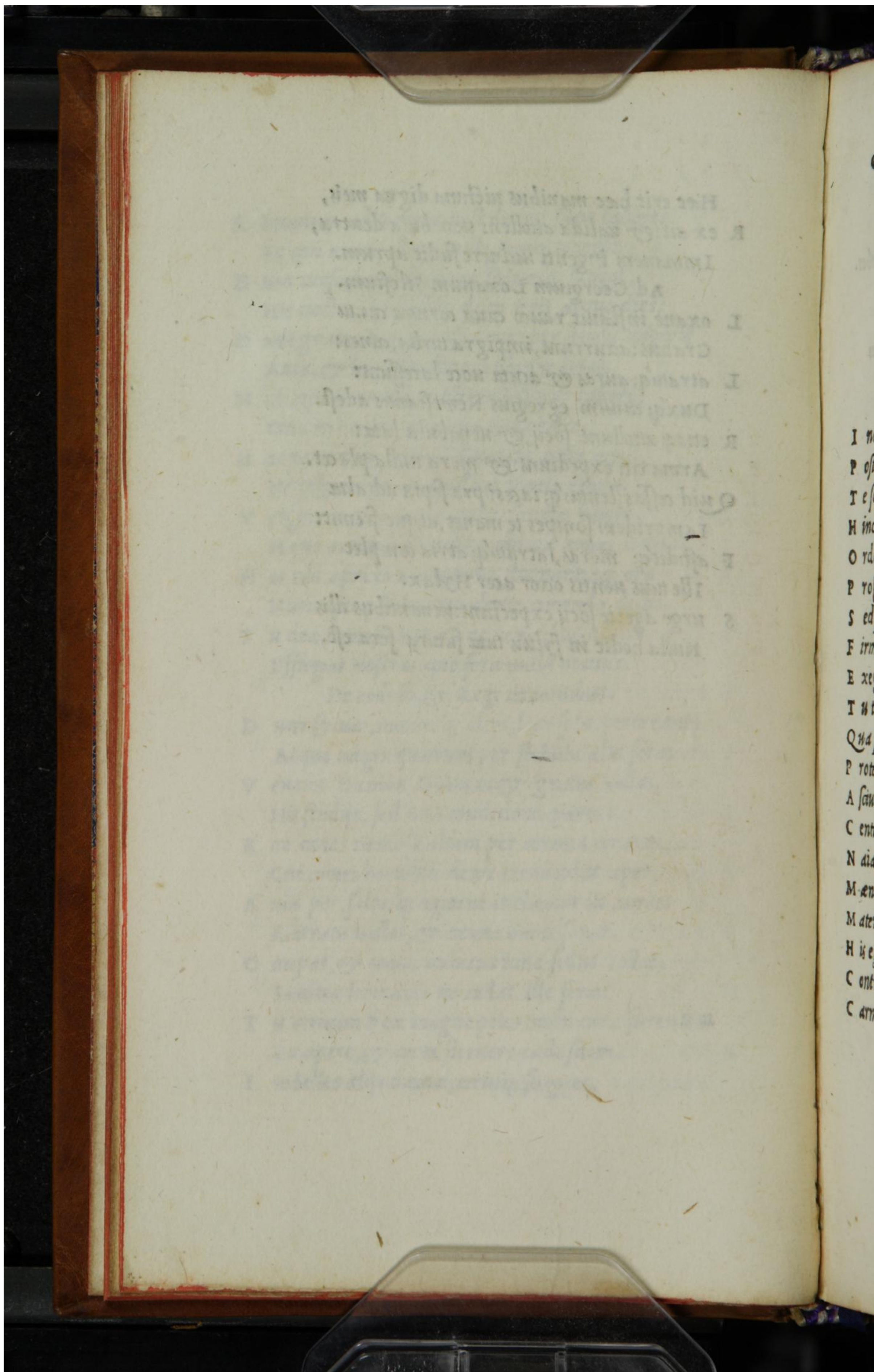
De eodem, & Rege uenantibus.

D um syluas, montesq; altos, loca sola, pererrant,
Atque uagas quaerunt per stabula alta feras
V enator Damon, Damoni & gratus Iollas,
His studijs, sed non conditione pares:
E cce canes ramosa altum per cornua ceruum,
Cui comes horribili dente tremendus aper,
A uia per, saltusq; agitant. it clamor in auras:
Latratu ualles, & nemus omne sonat.
O ccupat, & comiti metuens tunc fidus Iollas,
Saeuitia immanis ne cadat ille ferae:
T u ceruum Rex magne petas: mihi cura furentem
Excipere, & certa sternere caede suem.
I mbelles alijs damae, ceruiq; fugaces,

Hæc erit hæc manibus uictima digna meis,
Rex ait: & ualida attollens uenabula dextra,
Immanem ingenti uulnere fudit aprum.

Ad Georgium Loxanum Silesium.

Loxane, inflauit rauco caua cornua cantu
Gratius: accurrunt, impigra turba, canes:
Latratuq; auras & acuta uoce lacessunt:
Dux'q; canum egregius Nemesianus adest.
Retiaq; attollunt socij, & uenabula lata:
Arma citi expediunt: & mora nulla placet.
Quid cessas, lentus'q; iaces? præsepia ad alta
Iampridem sonipes te manet, atque fremit:
Fastidit'q; moras, latratuq; atria complet
Ille tuus uentis ocior acer Hylax.
Surge age: te socij expectant: uenantibus illis
Nulla hodie in syluis tuta futura fera est.

GRATII DE VENATIONE, SEV ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΩΝ LIBER.

d Ona cano diuûm, lætas uenantibus arteis
Auspicio Diana tuo. Prius omnis in armis
Spes fuit: & nuda syluas uirtute mouebant
I nconsulti homines, uitaq; erat error in omni.
P ost, alia propiore uia, meliusq; profecti,
T e sociam Ratio rebus sumpsere gerendis.
H inc omne auxilium uitæ, erectusq; reluxit
O rdo: & contiguas didicere ex artibus arteis
P roserere. hinc demens cecidit uiolentia retro.
S ed primum auspicium deus artibus, altaq; circa
F irmamenta dedit. tum parteis quisq; secutus
E xegere suas, tetigitq; industria finem.
T u trepidam bello uitam Diana ferino,
Qua primam quærebat opem, dignata repertis
P rotegere auxilijs, orbemq; hac soluere noxa.
A sciuere tuo comites sub nomine diuæ
C entum omnes nemorum, centum de fontibus omnes
N aiades, & Latij cultor qui Faunus amœni,
M ænaliusq; puer, domitrixq; Idæa leonum
M ater, & inculto Syluanus termite gaudens.
H is ego præsidibus nostram defendere sortem
C ontra mille feras & non sine carmine lusus,
C armine & arma dabo, & uenãdi persequar arteis.

* *

A rmorum, casses'q;, plagarum'q; ordiar astus.

De retibus conficiendis.

P rima iubent tenui nascentem iungere filo
L imbũ, & quadruplici tormento astringere limbos.
I lla operum patiens, illa usus linea longi.
T unc ipsum medio cassem quo nascitur ore,
P er senos circum usq; sinus laqueabis, ut omnem
C oncipiat tergo, si quisq̃ est plurimus, hostem.
E t bis uicenos spatium prætendere passus
R ete uelim, plenis'q; decem consurgere nodis.
I ngrati maiora sinus impendia sument.
O ptima cyniphiæ, ne quid cunctere, paludes
L ina dabunt. bonus æolia de ualle Sibullæ
F œtus, & aprico Thuscorum stupea campo
M essis, contiguum sorbens de flumine rorem,
Q ua cultor Latij per opaca silentia Tybris
L abitur, in'q; sinus magno uenit ore marinos.
A t contra nostris imbellia lina Faliscis:
H ispani'q; alio spectantur Sætabes usu.
V ix operata suo sacra ad bubastia lino
V elatur sonipes æstiui turba Canopi.
I pse in materia damnosus candor inerti
O stendit longe fraudem, atq; exterritur hostis.
A t pauper rigui custos Alabandicus horti
C annabias nutrit syluas, q̃ commoda nostro
A rmamenta operi: grauis est tutela sed illis.
T u licet hæmonios includas sentibus ursos,
T antum ne subeat uitiorum pessimus humor,
A nte caue: non est humentibus usus in armis.
N ulla fides ergo, seu pressa flumina ualle

I nter opus crassæq; modum fecere paludes:
S iue improuisus cœlo perfuderit imber.
I lla uel ad fluctus Helices oppande serenæ,
V el caligneo laxanda reponito fumo.
I circo & primas linorum tangere messes
A nte uetant, q̃ maturis accenderit annus
I gnibus, & claro Pleias se prompserit ortu.
*I mbiberit, tanto respondet longior orsu
(Magnum opus) & tangi nisi cura uincitur impar.
N on'ne uides, ueterum quos prodit fabula rerum
S emideos, illi aggeribus tentare superbis,
* freta matres ausit tractare deorum.
Quam magna mercede meo sine munere syluas
I mpulerint. flet adhuc & porro flebit Adonim
V icta Venus, cecidit'q; suis Ancæus in aruis.
E t prædexter erat geminis'q; securibus ingens
I pse deus, cultos'q; ferit Tyrinthius orbes,
Quem mare, quem tellus, quem præceps ianua Ditis
O mnia tentantem, qua laus erat obuia, passi.
H inc decus, & famæ primus patrauit honorem.
E xige, si qua meis respondet ab artibus ergo
G ratia, quæ uires fallat collata ferinas.

De pinnatis conficiendis.

S unt, quibus immundo decerptæ uulture plumæ
I nstrumentum operis fuit, & non parua facultas.
T antum inter niuei iunguntur uellera cygni:
E t satis armorum est. hæc clara luce coruscant,
T erribiles species: ab uulture dirus auaro
T urbat odor syluas, melius'q; alterna ualet res.
S ed q̃ clara tuis & pinguis pluma sub armis,
T am mollis tactu & non sit creberrima nexu,

N e reprensa suis properantem linea pinnis
I mplicet, atq; ipso mendosa coarguat usu.
H ic magis in ceruos ualuit dolus. ast ubi lentæ
I nterdum lybico fucantur sandice pinnæ,
L inteaq; extritis lucent anconibus arma:
R arum, siqua metus eludat bellua falsos.

Pedicæ.

N am fuit & laqueis aliquis curracibus usus.
C eruino iussere magis contexere neruo.
F raus reget insidias habitu mentita ferino.
Q uid qui dentatas iligno robore clausit
V enator pedicas, cum dissimulantibus armis
S æpe habet imprudens alieni lucra laboris?
O felix, tantis quem primum industria rebus
P rodidit autorem. deus ille, an proxima diuos
M ens fuit? in cæcas aciem quæ magna tenebras
E git, & ignarum perfudit lumine uulgus.
D ic age Pierio (fas est) Diana ministro.
Arcadium stat fama senem, quem Mænalus autor
E t lacedæmoniæ primum uidistis Amyclæ
P er non assuetas metantem retia ualles,
D ercylon. Haud illo quisq; se iustior egit,
A ut fuit in terris diuûm obseruantior alter.
E rgo illum primis nemorum dea finxit in annis,
A utorem'q; operi dignata inscribere magno,
I ussit adire suas & pandere gentibus arteis.

Genera iaculorum.

I lle etiam ualido primus uenabula dente
I nduit: & proni moderatus uulneris iram,
O mne moris excepit onus. tum stricta uerutis

Dentibus

D entibus & geminas ſubiere haſtilia furcas.
E t quidam totos clauſerunt enſibus orbes,
N e ceſſaret iners in uulnere maſſa ferino.
B landimenta uagæ fugies nouitatis ibidem.
E xiguo, nimio'ue nocent: ſed lubricus errat
M os, & ab expertis feſtinant uſibus omnes.
Q uid, Macedûm immenſos libeat ſi dicere contos,
Q uàm longa exigui ſpicant haſtilia dentes?
A ut contra ut tenero diſtrictas cortice uirgas
P rægrauat ingenti pernix liuania cultro?
O mnia tela modi melius finxere ſalubres.
Q uocirca & iaculis habilem perpendimus uſum:
N eu leue uulnus eat, neu ſit breuis impetus illi,
I pſa arcu lyciáq; ſuas Diana pharetra
A rmauit comites (ne tela relinquite diuæ,
M agnum opus) & uolucres quondam fecere ſagittas.

Ligna apta iaculis.

D iſce agedum & ualidis delectum haſtilibus omnē.
P lurima Threicij nutritur uallibus Hebri
C ornus, & umbroſæ Veneris per littora myrtus,
T axiq;, pinusq;, altinatesq; geniſtæ,
E t magis incomptus operæ Lutoſer agreſtis.
T ermes ab eois deſcendet uirga Sabæis,
M ater odorati multum pulcherrima thuris.
I lla ſuos uſus intractatumq; decorem,
(S ic nemorum iuſſere deæ) natalibus haurit
A rbitrijs. at enim multo ſunt ficta labore
C ætera, quæ ſyluis errant haſtilia noſtris.
N unquam ſponte ſua procerus ad aëra termes
E xijt, inq; ipſa curuantur ſtirpe geniſtæ.

Ergo age luxuriam primo, fœtusq; nocenteis
Detrahe: frondosas grauat indulgentia syluas.
Post ubi proceris generosa stirpibus arbor
Se dederit, teretesq; ferent ad sydera uirgæ,
Stringe notas circum, & gemmanteis exige uersu.
His siquis uitium nociturus suffiat humor,
Vlceribus fluet, & uenas durabit inertes.
In quinos sublata pedes hastilia plena
Cæde manu, dum pomiferis aduertitur annus
Frondibus, & tepidos autumnus continet imbres.

De canibus.

Sed cur exiguis tantos in partibus orbes
Lustramur? prima illa canum non ulla per arteis
Cura prior, siue indomitos uehementior hostis
Nudo marte premas, seu bellum ex arte ministres.
Mille canum patriæ, ductiq; ab origine mores
Cuiq; sua. Magna indocilis dat prælia Mœdus,
Magnaq; diuersos extollit gloria Celtas.
Arma negant contra, martemq; odere Geloni,
Sed natura sagax: Perses in utroq; paratus.
Sunt qui Seras alant, genus intractabilis iræ.
At contra faciles magniq; lycaones armis.
Sed non hyrcanæ satis est uehementia genti
Tanta: suis petiere ultro fera semina syluis.
Dat Venus accessus, & blando fœdere iungit.
Tunc & mansuetis tuto ferus errat adulter
In stabulis, ultroq; grauis succedere Tygrim
Ausa canis, maiore tulit de sanguine fœtum.
Sed præceps uirtus ipsa uenabitur aula.
Ille tibi & pecudum multo cum sanguine crescet:

P asce tamen quæcunq; domi sibi crimina fecit.
E xcutiet sylua magnus pugnator adepta,
A t fugit aduersos idem quos repperit hostes
Vmber. quanta fides, utinam, & solertia naris,
T anta foret uirtus, & tantum uellet in armis.
Quid freta si Morinûm dubio refluentia ponto
V eneris, atq; ipsos libeat penetrare Britannos?
O quanta est merces, & quantum impendia supra,
S i non ad speciem mentituros'q; decores
P rotinus hæc una est catulis iactura britannis.
A d magnum cum uenit opus, promendaq; uirtus,
E t uocat extremo præceps discrimine mauors:
N on tunc egregios tantum admirere molossos,
C um parat his uersuta suas Athamania fraudes,
A cyrus'q; Pheræq; & clandestinus Acarnan.
S ic & Acarnanes subierunt prælia furto:
S ic canis illa suos taciturna superuenit hostes.
A t clangore citat quos nondum conspicit apros
A etola quæcunq; canis de stirpe (malignum
O fficium) siue illa metus conuitia rupit,
S eu frustra nimius properat furor. & tamen illud
N e uanum totas genus aspernere per artes.
M irum q̃ celeres, & quantum nare merentur.
T um non est uicti cui concessere labori.
I circo uarijs miscebo gentibus usum.
Quondam inconsultis mater dabit umbrica gallis
S ensum agilem. traxere animos de patre Gelonæ
H ircano, & uanæ tantum Calydonia linguæ
E xibit uitium patre emendata Molosso.
S alicet ex omni florem uirtute capessunt:

E t ſequitur natura fauens. at te leue ſi qua
T angit opus, pauidosq́; iuuat compellere dorcas,
A ut uerſuta ſequi leporis ueſtigia parui:
P etronios (ſic fama) canes, uolucresq́; ſicambros,
E t pictam macula Vertraham delige falſa.
O cior affectu mentis pinnaq́; cucurrit,
S ed premit inuentas, non inuentura latentes
I lla feras. quæ petronijs bene gloria conſtat.
Quòd ſi maturo preſſantes gaudia luſu
D iſſimulare feras, tacitiq́; accedere poſſent:
I llis omne decus, quod nunc Metagontes habetis,
C onſtaret ſyluis: ſed uirtus irrita damno eſt.
A d ueſtram non uile genus non patria uulgo
S parta ſuos, & Creta ſuos promittit alumnos.
S ed primum celſa lorum ceruice ferentem
G lympice te ſyluis egit Bœotius Hagnon,
H agnon haſtilides, Hagnon, quem plurima ſemper
G ratia per noſtros unum teſtabitur uſus.
H ic trepidas artes & uix nouitate ſedentes
V idit, qua propior patuit uia: nec ſibi turbam
C ontraxit comitem, nec uaſa tenentia longe.
V nus præſidium, atq; operi ſpes magna petito
A dſumptus Metagon, luſtrat per nota ferarum
P aſcua, per fontes, per quas triuere latebras,
P rimæ lucis opus: tum ſigna uapore ferino
I ntemerata legens, ſi qua eſt qua fallitur eius
T urba loci, maiora ſecat ſpatia extera gyro.
A tq; hic egreſſu iam tum ſine fraude reperto
I ncubuit ſpatijs, qualis permiſſa lechæis
T heſſalium quadriga decus, quam gloria patrum

E xcitat, & primæ spes ambitiosa coronæ.
S ed nequa ex nimio redeat iactura fauore,
L ex dicta officijs, neu uoce lacesseret hostem,
N e'ue leuem prædam, aut propioris pignora lucri
A mplexus, primos nequicq̃ offenderet actus.
I am uero impensum melior fortuna laborem
C um sequitur, iuxta'q; domus quæsita ferarum
V t sciat, occultos & signis arguat hostes:
A ut effecta leui testatur gaudia cauda,
A ut ipsa infodiens uncis uestigia plantis
M andit humum, celsas'ue adprensat naribus aures.
E t tamen ut ne prima fauentem pignora fallant
C irca omnem aspretis * medius qua clauditur orbis
F erre pedem, accessus'q; abitus'q; notasse ferarum,
A dmonet. & si forte loci spes prima fefellit,
(R arum opus) incubuit spatijs ad prospera siser,
I ntacto repetens prima ad uestigia gyro.
E rgo ubi plena suo redijt uictoria fine,
I n partem prædæ ueniat comes, & sua naris
P ræmia. sic operi iuuet inseruisse benigno.
H oc ingens meritum est, hæc ultima palma trophæi,
H agnon magne tibi diuûm concessa fauore.
E rgo semper eris dum carmina, dum'q; manebunt
S yluarum dotes, atq; arma Dianea terris.
H ic & semiferam Thoum de sanguine prolem
F inxit. non alio maior sua pectore uirtus.
S eu morit uoces, seu nudi ad pignora Martis,
T hoes commissos (clarissima fama) leones
E t subiere astu, & paruis domuere lacertis.
N am genus exiguum, & pudeat q̃ informe fateri.

Canum fœtus.

V ulpina species tamen huc exacta uoluntas.
A t non est alius quem tanta ad munia fœtus
E xercere uelis, aut te tua culpa reuellat
I nter opus, quo sera cadit prudentia damno.
I unge pares ergo, & maiorum pignore signa
F œturam, prodantq; tibi metagonta parentes,
Q ui tenuere sua pecus hoc immane iuuenta.
E t primum expertos animi, quæ gratia prima est,
I n uenerem iungunt: tum sortis cura secundæ
N e renuat species, aut quæ detrectet honorem.
S int celsi uultus, sint hirtæ frontibus aures,
O s magnum, & patulis agitatos morsibus ignes
S pirent, astricti succingant ilia uentris
C auda breuis longumq; latus, discretaq; collo
C æsaries non pexa nimis, non frigoris illa
I mpatiens: ualidis tum surgat pectus ab armis,
Q uod magnos capiat motus, magnisq; supersit.
E ffuge qui lata pandit uestigia planta,
M ollis in officio. siccis ego dura lacertis
C rura uelim, & solidos hæc in certamina calces.
S ed frustra longus properat labor, abdita si non
A ltas in latebras uniq; inclusa marito
F œmina, nec patitur ueneris sub tempore magnos
I lla, neq; emeritæ seruat fastigia laudis.
P rimi complexus, dulcissima prima uoluptas.
H unc ueneri dedit impatiens natura furorem.
S i tenuit cunctos, & mater adultera non est,
D a requiem grauidæ, solitosq; remitte labores.
V ix oneri super illa suo: tum deinde monebo,

N e matrem indocilis natorum turba fatiget,
P ercensere notis, iam'q; inde excernere paruos.
S igna dabunt ipsæ teneris uix artubus hæret
I lle tuos olim non defecturus honores.
I am'q; illum impatiens æquæ uehementia sortis
E xtulit: affectat materna regna sub aluo.
L ibera tota tenet * ea * tergo liber aperto,
D um tepida indulget terris clementia mundi.
V erum ubi caurino perstrinxit frigore uesper,
I re placet, turba'q; potens operitur inerti.
I llius é manibus uires sit cura futuras
P erpensare: leuis deducet pondere fratres:
N ec me pignoribus nec te mea carmina fallent.
P rotinus & cultus alios, & debita fœtæ
B landimenta feres, cura'q; sequere merentem.
I lla perinde suos ut erit delacta minores
A c longam præstabit opem. tum deniq; fœtu
C um desunt operi fregit'q; industria matres,
T ranseat in catulos omnis tutela relictos.
L acte nouam pubem facili'q; tuebere maza:
N ec luxus alios auidæ'q; impendia uitæ
N oscant. hæc magno redit indulgentia damno.
» N ec mirum: humanos non est magis altera sensus.
» T ollit se ratio, & uitijs adeuntibus obstat.
» H æc illa est, pharios quæ fregit noxia reges,
» D um seruata cauis potant Mareotica gemmis,
» N ardiferum'q; metunt Gangem, uitijs'q; ministrant.
» S ic & Achemenio cecidisti Lydia Cyro,
» A tqui diues eras fluuialibus aurea uenis,
» S cilicet ad summam ne quid restaret habendum.

» Tu quoq; luxuriæ fictas dum colligis artes,
» Et sequeris demens alienam Græcia culpam,
» O quantum & quotiens decoris frustrata paterni.
» At qualis nostris q̃ simplex mensa Camillis:
» Qui tibi cultus erat post tot Serrane triumphos?
» Ergo illi ex habitu uirtutis'q; indole priscæ,
» Imposuere orbi Romam caput: actaq; ab illis
» Ad cœlum Virtus, summos'q; tetendit honores,
» Scilicet exiguis magna sub imagine rebus.
Prospicies, quæ sit ratio, & quo fine regenda.
Idarco imperium catulis, unus'q; magister
Additur ille dapes pœnam'q; operam'q; ministrans
Temperet: hunc spectet syluas domitura iuuentus.
Nec uile arbitrium est. cuicunq; hæc regna dicantur,
Ille tibi egregia iuuenis de pube legendus,
Vtrunq; & prudens & sumptis impiger armis.
Quòd nisi & accessus & agendi tempora belli
Nouerit, & socios tutabitur hoste minores:
Aut cedent, aut illa tamen uictoria damno est.
Ergo in opus uigila, factus'q; ades omnibus armis.
Arma acuere uiam tegat imas fascia suras;
* is inulina suis & tergore fuluo,
* cauâ'q; è macle galeri,
Ima toletano præcingant ilia cultro,
Terribilem'q; manu uibrata falarica dextra
Det sonitum, & curua rumpant noua peruia falce.

Canum remedia.

Hæc tua militia est. quin & mauortia bello
Vulnera & errantes per tot diuortia morbos,
Causas'q; affectus'q; canum tua cura tueri est.

S tat fatum supra, totumq; auidissimus orcus
P ascitur, & nigris orbem circunsonat alis.
S cilicet ad magnum maior ducenda laborem
C ura, nec expertos fallet deus. hinc quoq; nosse
E st aliud quod præstet opus placabile numen.
N ec longe auxilium, licet alti uulneris ora
A bstiterint, utroq; cadant cum sanguine fibræ.
I nde rape ex ipso qui uulnus fecerit hoste
V irosam eluuiem, laceriq; per ulceris ora
S parge manu, uenas dum succus comprimat acer.
M ortis enim patuere uiæ. tum pura monebo
C ircum labra sequi, tenuiq; includere filo.
A t si pernicies augusto pascitur ore,
C ontra pande uiam, fallentesq; argue causas.
M orborum in uitio facilis medicina recenti.
S ed tactu impositis mulcent pecuaria palmis,
(I d satis) aut nigræ circum picis unguine signant.
Quòd si districto leuis est in uulnere noxa,
I pse habet auxilium ualidæ natale saliuæ.
I lla grauis labes, & curas altior illis
C um uitium causæ totis egere latentes
C orporibus, seraq; aperitur noxia summa.
I nde emissa lues, & per contagia morbus
V enere in uulgum, iussaq; exterritus ingens
A equali sub labe ruit: nec uiribus ullis
A ut merito uenia est, aut spes exire precanti.
Quòd siue à stygia letum Proserpina nocte
E xtulit, & furtis commissam ulciscitur iram,
S eu uitium ex alto, spiratq; uaporibus æther
P estiferis, seu terra suos populatur honores:

F ontem auerte mali. trans altas ducere ualles
A dmoneo: latum'q; fuga superabitis amnem.
H oc primum effugium leti. tunc ficta ualebunt
A uxilia, & nostra quidam rediturus ab arte.
S ed uarij motus, nec in omnibus una potestas.
D isce uices, &, quae tutela est proxima, tenta.
P lurima per catulos rabies inuictaq; tardis
P raecipiat letale malum. sic tutius ergo
A nteire auxilijs, & primas uincere causas.
N anq; subit nodis qua lingua tenacibus haeret,
(Vermiculum dixere) mala, atq; incondita pestis.
I lle ubi salsa siti praecepit uiscera longa,
A estiuos uibrant accensi febribus ignes,
M olitur'q; fugas, & sedem spernit amaram.
S cilicet hoc motu stimulis'q; potentibus acti
I n furias uertere canes. ergo insita ferro
I am teneris elementa mali causas'q; recidunt.
N ec longa in facto medicina est ulcere. purum
S parge salem, & tenui permulce uulnus oliuo,
A nte relata suas q̃ nox bene compleat umbras.
E ce aderit, facti'q; oblitus uulneris, ultro
B landitur mensis, cererem'q; efflagitat ore.
Quid, priscas artes, inuentaq; simplicis anni
S i referam? non illa metus solatia falsi
T am longam traxere fidem. collaribus ergo
S unt qui lucifugae cristas inducere Maelis
I ussere, aut sacris conserta monilia conchis,
E t uiuum lapidem & circa melitesia nectunt
C oralia, & magicis adiutas cantibus herbas.
A c sic offectus oculis'q; uenena maligni

Vicit, tutela pax impetrata deorum.
At si deformi lacerum dulcedine corpus
Persequitur scabies, longi uia pessima leti:
In primo accessu tristis medicina, sed una
Pernicies redimenda anima, quæ prima sequaci
Sparsa malo est, ne dira trahant contagia uulgi.
Quòd si dat spatium clemens & promouet ortu
Morbus, disce uias, &, qua sinit, artibus exi.
Tunc & odorato medicata bitumina uiro
Imponasq; pices, immundæq; unguen amurcæ.
Miscuit & summam complectitur ignis in unam.
Inde lauant ægros. est ira coercita morbi
Laxatusq; rigor, quæ te natura timentem
Differat, & pluuias & Cauri frigora uitent
Sic magis ut nudis incumbunt uallibus æstus
A` uento clariq; faces ad solis, ut omne
Exudent uitium, subeatq; latentibus ultro
Quæ facta est medicina uadis. nec non tamen illum
Spumosi catulos mergentem littoris æstu
Respicit, & facilis Pæan adiuuit in artes.
» O, rerum prudens quantum experientia uulgo
» Materiem largita boni, si uincere curent
Desidiam, & gratos agitando prendere fines.
Est in Trinacria specus ingens rupe, cauiq;
Introrsum reditus. circum atræ mœnia syluæ
Alta premunt, ruptiq; ambustis faucibus amnes.
Vulcano condicta domus, quam subter eunti
Stagna sedent uenis, oleoq; madentia uiuo.
Huc defecta mala uidi pecuaria tabe
Sæpe trahi, uictosq; malo grauiore magistros.

Te primum Vulcane, loci pacem'q; precamur
Incola ſancte tuã, des ipſis ultima rebus
Auxilia: &, meriti ſi nulla eſt noxia tanti,
Tot miſerere animas, liceat'q; attingere fontes
Sancte tuos. ter quiſq; uocantes pinguia libant
Thura foco: ſtruitur ramis felicibus ara.
Hic dictu mirum atq; alias ignobile monſtrum
Aduerſis ſpecubus, rupto'q; è pectore montis
Venit, ouans auſtris & multo flumine flammæ.
Emicat ipſe, manu ramum pallente ſacerdos
Termiteum quatiens: procul hinc extorribus ire
Edico præſente deo, præſentibus aris,
Quem ſcelus aut manibus ſumptũ, aut in pectore mu
Inclamat. cecidere animi trepidãtia mẽbra (tũ eſ.
O quiſquis miſero fas unq̃ in ſupplice fregit,
Qui pretio fratrum, melioriſq; auſus amici
Sollicitare caput, patrioſ'ue laceſſere diuos,
Illum agat infandæ comes huc audacia culpæ.
Diſcet, commiſſa quantum deus ultor in ira
Ponè ſequens ualeat: ſed cui bona pectore mens eſt,
Obſequitur'q; deo, deus illam molliter aram
Lambit, & ipſe ſuos ubi contigit ignis honores,
Defugit ab ſacris, rurſum'q; reconditur antro.
Huic fas auxilium & uulcania tangere dona.
Hæc mora ſi medias exedit noxia fibras,
His laue præſidijs adfecta'q; corpora mulce
Regnantem excutiens morbum. deus autor, & ipſ
Artem aluit natura ſuam. quæ robore peſtis
Acrior aut leto propior uia, ſed tamen illi
Hinc uenit auxilium ualida uehementius ira.

Quòd primam si fallet opem dimissa facultas,
At tu præcipitem, qua spes est proxima, labem
Adgredere. in subito subita est medicina tumultu.
Stringendæ nares, scindenda ligamina ferro
Armorum, geminaq; cruor ducendus ab aure.
Hinc uitium, hinc illa est auidæ uehementia pesti.
Illicet auxilijs fessum solabere corpus:
Subsiduasq; fraces, diffusaq; massica prisco
Sparge cado. liber tenues è pectore curas
Exiget: est morbo liber medicina furenti.
Quid dicam tussis, quid mœsti damna ueterni,
Aut incuratæ siqua est tutela podagræ?
Mille tenent pestes: curaq; potentia maior.
Mitte age: non opibus tanta est fiducia nostris.
Mitte, animæ ex alto ducendum numen olympo,
Supplicibusq; uocanda sacris tutela deorum.
Idcirco aerijs molimur compita lucis,
Spicatasq; faces sacrum ad nemora alta Dianæ
Sistimus, & solito catuli uelantur honore,
Ipsaq; per flores medio in discrimine luci
Strauere arma, sacris & pace uacantia festa.
Tum cadus, & uiridi fumantia liba feretro
Præueniunt, teneraq; extrudens cornua fronte
Hœdus, & ad ramos etiamnum hærentia poma
Lustralis de more sacri, quo tota iuuentus
Lustraturq;, deæ proq; anno reddet honorem.
Ergo impetrato respondet multa fauore
Ad partes qua poscis opem, seu uincere syluas,
Seu tibi fatorum labes exire, minasq;
Cura prior, tua magna fides tutelaq; uirgo.

De equis.

R estat equos finire notis, quos arma Dianæ
A dmittant. non omne meas genus audet in artes.
E st uitium ex animo sunt quos imbellia fallant
C orpora: præueniens quondam est incómoda uirtus.
C onsule, Penei qualis perfunditur amne
T hessalus, aut patriæ quem conspexere Mycænæ.
G laucũ nempe ingens nempe ardua fundet in auras
C rura. quis elæas potior lustrauit harenas?
N e tamen hoc attingat opus, iactantior illi
V irtus, q̃ syluas durumq́; lacessere martem.
N ec sæuos miratur equos terrena Syene.
S cilicet & Parthis inter sua mollia rura
M ansit honor, ueniat Caudini saxa Taburni
G arganum'ue trucem aut ligurinas desuper alpes.
A nte opus excussis cadet unguibus: & tamen illi
E st animus, fingetq́; meas se iussus in artes.
S ed iuxta uitium posuit deus. at tibi contra
C allæcas lustratur equis scruposa Pyrene.
N on tamen hispano martem tentare minacem
A usim. muracibij uix ora tenacia ferro
C oncedunt, aut tota leui Nasamon *
F ingit equos Pisis Numidæ soluer *
A udax & patiens operum genus. ille uigebit
C entum actus spatijs, atq; eluctabitur iram.
*Nec magni cultus, sterilis quodcunq; remisit
T erra sui, tenuesq́; sitis producere riui.
S ic & Strimonio facilis tutela bisaltæ.
P ossent Aetnæas utinam se ferre per artes,
Qui ludus Siculis. quid tum si turpia colla

A ut tenuis dorso curuatur spina? per illos
C antatus graiis Agragas, uictaeq; fragosum
H ebroden liquere ferae. o quantus in armis
I lle meis, cuius dociles pecuaria foetus
S ufficient, queis Chaonias contendere contra
A usit, uix merita quas signat Achaia palma.
S padices uix pellaei ualuere cerauni
E t tibi deuotae magnum pecuaria Cyrrae,
P hoebe decus nostras agere in sacraria tensas.
V enanti melius pugnat color, optima nigri
* ra illi badiosq; legunt *
E t quorum fessas imitantur terga fauillas
* ntum Italiae, sic dii uoluere parentes
* & terras omni praecepimus usu.
* illustrat prata *

N onnulla erosa penitus legi non potuerunt. Haec descripta sunt ex codice Longobardicis literis scripto.

P. OVIDII NASONIS HALIEVTICA.

* *

Cœpit mundus legē, dedit arma per omnes,
a Admonuitq; sui.uitulus sic nāq; minaci
Qui nōdū gerit in tenera iā cornua fronte,
S ic damæ fugiunt.pugnant uirtute leones,
E t morsu canis,& caudæ sic scorpius ictu:
C oncussisq; leuis pinnis sic euolat ales.
O mnibus ignotæ mortis timor,omnibus hostem
P ræsidiumq; datum sentire,& noscere teli
V imq; modumq; sui.sic & Scarus arte sub undis
S in *
D ecidit,assumptamq; dolo tandem pauet escam:
N on audet radijs obnixa occurrere fronte,
A uersus crebro ueniens sub uerbere caudæ,
L axans subsequitur,tutumq; euadit in æquor.
*Quin etiam si forte aliquis dampus nataret
M itis luctantem scarus hunc in uimine uidit
A uersi caudam morsu tenet atq; *
* nato quem texitq; resultet *
S æpia tarda fugæ,tenui cum forte sub unda
D eprensa est,iamiamq; manus timet illa rapaceis,
I nficiens æquor nigrum uomit illa cruorem,
A uertitq; uices,oculos frustrata sequentes.
C lausus rete lupus q̄uis immanis & acer
*Dimotis cauda submissus sedet armis in austri
E micat,atq; dolos saltu diludit inultus.
E t murena ferox teretis sibi conscia tergi,
A d laxata magis conuersa foramina retis,

T andem per multos euadit lubrica flexus,
E xemploq; nocet, cunctis interuenit una.
A t contra scopulis crinali corpore segnis
P olypus hæret, & hac eludit retia fraude,
E t sub lege loci sumit mutatq; colorem,
S emper ei similis quem contigit. atq; ubi prædam
P endentem retis auidus rapit, hic quoq; fallit
E lato calamo, cum demum emersus in auras
B rachia dissoluit, populatumq; expuit hamum.
A t mugil cauda pendentem euerberat escam,
E xcussamq; legit. lupus acri concitus ira,
D iscursu fertur uario, fluctusq; ferentes
P rosequitur, quassatq; caput, dum uulnere sæuus
L axato cadat hamus, & ora patentia linquat
N ec proprias uires nescit murena nocendi:
A uxilioq; sibi, morsu nec eo minus acri
D eficit, aut animos ponit captiua minaces.
A nthias his tergo, quæ non uidet, utitur armis
V im spinæ nouitq; suæ, uersoq; supinus
C orpore lina secat, fixumq; intercipit hamum.
C ætera quæ densas habitant animalia syluas,
A ut uani quatiunt semper lymphata timores,
A ut trahit in præceps non sana ferocia mentis.
I psa sequi natura mouet, uel cominus ire.
I mpiger & telo uenantum sternere pergit
A gmina, & aduersis infert sua pectora telis.
Q uoq; uenit, fidens magis, & sublatior ardet,
C oncussitq; toros, & uiribus addidit iram:
P rodidit, atq; suo properat sibi robore letum.
F oedus lucanis prouoluitur ursus ab antris,

Quid nisi pondus iners, stolidæq; ferocia mentis?
A ctus aper setis iram denuntiat hirtis:
E t ruit, oppositi nitens in uulnera ferri,
P ressus & emisso moritur per uiscera telo.
A ltera pars fidens pedibus, dat terga sequenti,
V t pauidi lepores, ut fuluo tergore damæ
E t capto fugiens ceruus sine fine timore.
I psa sequi natura docet, uel comminus ire.
H ic generosus honos, & gloria maior equorum,
N am capiunt animis palmam, gaudentq; triumpho,
S eu septem spatijs circo meruere coronam,
N on'ne uides uictor quanto sublimius altum
A ttollat caput, & uulgi se uenditet auræ?
C elsa'ue cum cæso decoratur terga leone
Quàm tumidus, quantoq; uenit spectabilis actu
*Compescatq; solum generoso concita pulsu
V ngula sub spolijs grauiter redeuntis opimis.
Quæ laus prima canum, quibus est audacia præceps,
V enandiq; sagax uirtus, uiresq; sequendi.
Quæ nunc elatis rimantur naribus auras,
E t nunc demisso quærunt uestigia rostro,
E t produnt clamore feram: dominumq; uocando,
I ncrepitant. quem si collatis effugit armis:
I nsequitur tumulosq; canis, camposq; per omnes.
N oster in arte labor positus, spes omnis in illa.
N ec tamen in medias pelagi te pergere sedes
A dmoneam, uastiq; maris tentare profundum.
I nter utrunq; loci melius moderabere finem.
A spera num saxis loca sint: nam talia lentos
D eposcunt calamos: at purum retia littus.

N um mons horrentes demittat celsior umbras
I n mare: nam uarie quidam fugiuntq́; petuntq́;.
N um uada subnatis imo uiridentur ab herbis
* *
O blectetq́; moras, & molli seruiat algæ.
D escripsit sedes uarias natura profundi:
N ec cunctos una uoluit consistere pisces.
N am gaudent pelago, quales Scombriq́; Bouesq́;
H ippuri celeres, & nigro tergore Milui,
E t pretiosus Helops nostris incognitus undis,
A c durus Xiphias, ictu non mitior ensis,
E t pauidi magno fugientes agmine Tunni.
P arua echeneis adest, mirũ, mora puppibus ingens:
T uq́; comes ratium, tractiq́; per æquora sulci
Q ui semper spumas sequeris pompile nitentes,
C ercyrosq́; ferox scopulorum fine moratus,
C antharus ingratus succo, tum concolor illi
O rphos, cæruleaq́; rubens Erythinus in unda,
I nsignis Sargusq́; notis, insignis & alis,
E t superaurata Sparulus ceruice refulgens,
pagur vulgo albarus / E t rutilus pagur, & fului Synodontes, & ex se
C oncipiens Channe gemino fraudata parente.
T um uiridis squamis paruo saxatilis ore,
E t rarus faber, & pictæ Mormyres, & auri
aurata a ciliis sic dicta C hrysophrys imitata decus, tum corporis umbræ
L iuentis rapidiq́; lupi, Percæq́;, Tragiq́;.
Q uin laude insignis caudæ Melanurus, & ardens
A uratis murena notis, Merulæq́; uirentes,
I mmitisq́; suæ conger per uulnera gentis,
E t capitis duro nociturus scorpius ictu,

A c nunq̃ æstiuo conspectus sydere Glaucus.
A t contra herbosa pisces laxantur harena,
V t Scarus, epastas solus qui ruminat escas.
*Foecundumq́; genus Menærelamirosq́; smarisq́;,
A tq; immunda Chromis, merito uilissima salpa
A tq; auium dulces nidos imitata sub undis
E t squalus tenui suffusus sanguine mullus
F ulgentes soleæ candore, & concolor illis
P asser, & adriaco mirandus littore Rhombus,
T unc epodes lati, tum molles tergore Ranæ.
E xtremi pas. *

*

*

L ubricus & spina nocuus non gonius ulla,
E t nigrum niueo portans in corpore uirus,

*

L olligo, duriq́; sues, sinuosaq; cess*
E t tam deformi non dignus nomine asellus,
T uq́; peregrinis Acipenser nobilis undis.

*

Deerant non admodum multa in eo exemplari consumpta penitus uetustate.

Pl. L. XXXII, c. ultimo.

His adijciemus apud Ouidiũ posita nomina, quæ apud neminem alium reperiuntur, sed fortassis in ponto nascuntur, ubi id uolumen supremis suis temporibus inchoauit. Idẽ L. xxxij, c. secundo. Mihi uidẽtur mira et quæ Ouidius prodidit piscium ingenia in eo uolumine, quod halieuticon inscribitur.

M. AVRELII OLYMPII NEMESIANI, POETAE CARTHAGINIENSIS CYNEGETICÔN LIBER.

Enandi cano mille uias: hilaresq́; labores,
u Diſcurſusq́; citos, ſecuri prælia ruris,
Pãdimus. Aonio iã nũc mihi pectus ab œſtro
A eſtuat. Ingentes Helicon iubet ire per agros:
C aſtaliusq́; mihi noua pocula fontis alumno
I ngerit, & late campos metatur apertos:
I mponitq́; iugum uati, retinetq́; corymbis
I mplicitum, ducitq́; per auia, qua ſola nunq̃
T rita rotis. iuuat aurato procedere curru,
E t parere deo: uirides en ire per herbas
I mperat: intacto premimus ueſtigia muſco.
O buia Calliope facies inſiſtere prato
C omplacito, rudibus qua luceat orbita ſulcis.
N am quis non Nioben numeroſo funere mœſtam
I am cecinit? quis non Semelen, ignemq́; iugalem
L etalemq́; ſimul nouit de pellicis aſtu?
Quis magno recreata tacet cunabula Baccho?
V t pater omnipotens maternos reddere menſes
D ignatus, iuſti complerit tempora partus?
S unt qui ſacrilego rorantes ſanguine thyrſos
(N ota nimis) dixiſſe uelint, qui uincula Dirces,
P iſæiq́; tori legem, Danaiq́; cruentum
I mperium, ſponſasq́; truces ſub fœdere primo.
*Et q̃uis curſus ſe oſtendat tramite noto
D ulcia funereis mutantes gaudia tædis.
B iblidos indictum nulli ſcelus. impia Myrrhæ

Connubia, & sæuo uiolatum crimine patrem
Nouimus: utq; Arabum fugiens cum carperet arua,
Iuit in arboreas frondes, animamq; uirentem.
Sunt qui squamosi referant fera sibila Cadmi,
Stellatumq; oculis custodem uirginis Iûs,
Herculeosq; uelint semper numerare labores,
Miratumq; rudes se tollere Therea pinnas
Post epulas Philomela tuas. sunt ardua mundi
Qui male tentantem curru Phaëtonta loquantur,
Extinctasq; canant e misso fulmine flammas,
Fumantemq; Padum, cycnum, plumamq; senilem,
Et flentes semper germani funere syluas.
Tantalidum casus, & sparsas sanguine mensas,
Condentemq; caput uisis Titana Mycænis,
Horrendasq; uices generis dixere prioris.
Colchidos iratæ sacris imbuta uenenis
Munera non canimus, pulchræq; ingentia Glauces.
Non crinem Nisi, non sæuæ pocula Circes
Nec nocturna pie furantem busta sororem.
Hæc iam magnorum præcepit copia uatum:
Omnis & antiqui uulgata est fabula secli.
Nos saltus, uiridesq; plagas, camposq; patentes
Scrutamur, totisq; citi discurrimus aruis:
Et uarias cupimus facili cane sumere prædas.
Nos timidos lepores, imbelles figere damas,
Audacesq; lupos, uulpem captare dolosam
Gaudemus. nos flumineas errare per umbras
Malumus, & placidis Icneumona quærere ripis
Inter arundineas segetes, felemq; minacem
Arboris in trunco longis præfigere telis,

I mplicitumq; sinu spinosi corporis Erem
F erre domum: taliq; placet dare lintea curæ:
D um non magna ratis uicinis sueta moueri
L ittoribus, tutosq; sinus percurrere remis,
N unc primum dat uela notis, portusq; fideles
L inquit, & hadriacas audet tentare procellas.
M ox uestros meliore lyra memorare triumphos
A ccingar, diui fortissima pignora Cari,
A tq; canam nostrum geminis sub finibus orbis
L ittus, & edomitas fraterno numine gentes
Quæ Rhenum Tygrimq; bibunt, Ararisq; remotum
P rincipium, Niliq; bibunt ab origine fontem.
N ec taceam primum quæ nuper bella sub arcto
F elici Carine manu confeceris, ipso
P ene prior genitore deo: utq; intima frater
P ersidos, & ueteres Babylonos ceperit arces,
V ltus Romulei uiolata cacumina regni.
I mbellemq; fugam referam, clausasq; pharetras
P arthorum, laxosq; arcus, & spicula nulla.
H æc nobis nostræ libabunt carmina Musæ,
C um primum uultus sacros, bona numina terræ,
C ontigerit uidisse mihi. iam gaudia nota
T emporis impatiens sensus, spretorq; morarum
P ræsumit: uideorq; mihi iam cernere fratrum
A ugustos habitus, Romam, clarumq; senatum
E t fidos ad bella duces, & milite multo
A gmina, quis fortes animat deuotio mentes.
A urea purpureo longe radiantia uelo
S igna micant, sinuatq; truces leuis aura dracones.
T u modo quæ saltus placidos, syluasq; pererras

L atonæ Phœbe magnum decus, eia age suetos
S ume habitus, arcumq; manu: pictamq; pharetram
S uspende ex humeris: sint, aurea tela, sagittæ:
C andida puniceis aptentur crura cothurnis,
S it chlamys aurato multum subtegmine lusa,
C orrugesq; sinus gemmatis baltheus arctet
N exibus: implicatos cohibe diademate crines.
T ecum Naïades faciles, uiridiq; iuuenta
P ubētes Dryades, nymphæq; unde amnibus humor
A dsint, & docilis decantet oreadas Echo.
D uc age diua tuum frondosa per auia uatem.
T e sequimur: tu pande domos, & lustra ferarum.
H inc igitur mecum quisquis percussus amore
Venandi, damnas lites, auidosq; tumultus,
C iuilesq; fugis strepitus, belliq; fragores,
N ec prædas auido sectaris gurgite ponti.
P rincipio tibi cura canum non segnis ab anno
I ncipiat primo, cum ianus temporis author
P andit in occiduum bissenis mensibus æuum.
E lige tunc cursu facilem, facilemq; recursu
S eu Lacedæmonio natam, seu rure molosso
N on humili de gente canem. sit cruribus altis,
S it rigidis, multamq; gerat sub pectore lato
C ostarum sub fine decenter prona carinam,
Quæ sensim rursus sicca se colligat aluo,
R enibus ampla satis ualidis, diductaq; coxas,
C uiq; nimis molles fluitent in cursibus aures.
H uic parilem submitte marem, sic omnia magnum.
D um superant uires, dum læto flore iuuentus,
C orporis & uenis primæui sanguis abundat.

N anq; graues morbi subeunt, segnis'q; senectus:
I nualidam'q; dabunt non firmo robore prolem.
S ed diuersa magis fœturæ conuenit ætas.
T u bis uicenis plenum iam mensibus acrem
I n uenerem permitte marem. sit fœmina, binos
Q uæ tulerit soles. hæc optima cura iugandis.
S ed non spartanos tantum, tantum' ue molossos
P ascendum catulos: diuisa Britannia mittit
V eloces, nostriq; orbis uenatibus aptos.
N ec tibi pannonicæ stirpis temnatur origo,
N ec quorum proles de sanguine manat hibero.
Q uin etiam siccæ Libyes in finibus acres
G ignuntur catuli, quorum non spreueris usum.
M ox cum se bina formarit lampade Phœbe,
E x quo passa marem genitalia uiscera turgent,
F œcundos aperit partus matura grauedo
C ontinuo, larga'q; uides strepere omnia prole.
S ed q̃uis auidus primos contemnere partus
M alueris, mox non omnes nutrire minores.
N am tibi si placitum populosos pascere fœtus:
I am macie tenues, succi'q; uidebis inanes,
P ugnantes'q; diu quis nam prior ubera lambat
D istrahere inualidam lassato uiscere matrem.
S in uero hæc cura est, melior' ne forte necetur,
A bdatur' ue domo, catulos'q; probare uoluntas,
Q uels nondum gressus stabiles, neq; lumina passa
L uciferum uidere iubar, quæ prodidit usus
P ercipe, & intrepidus spectatis adnue dictis.
P ondere nam catuli poteris perpendere uires,
C orporibus'q; leues grauibus prænoscere cursu.

Quin & flammato ducatur linea longe
Circuitu, signetq; habilem uapor igneus orbem.
Impune in medio possis consistere circo.
Huc omnes catuli, huc indiscreta feratur
Turba. dabit mater partus examine honestos
Iudicio natos seruans, trepidoq; periclo.
Nam postq̃ conclusa uidet sua germina flammis,
Continuo saltu transcendens feruida Zonæ
Vincla, rapit rictu primum, portatq; cubili,
Mox alium, mox deinde alium. sic conscia mater
Segregat egregiam sobolem uirtutis amore.
Hos igitur genitrice simul, iam uere sereno,
Molli pasce sero passim. nam lactis abundans
Tempus adest, albent plenis & ouilia mulctris.
Interdumq; cibo cererem cum lacte ministra.
Fortibus ut succis teneras complere medullas
Possint, & ualidas iam tunc promittere uires.
Sed postq̃ Phœbus candentem feruidus axem
Contigerit, tardasq; uias, cancriq; morantis
Sidus init, tunc consuetam minuisse saginam
Profuerit, tenuesq; magis retinere cibatus.
Nec grauis articulos deprauet pondere moles.
Nam cum membrorum nexus, nodosq; relaxant,
Infirmosq; pedes, & crura natantia ponunt,
Tunc etiam niueis armantur dentibus ora.
Sed neq; conclusos teneas, neq; uincula collo
Impatiens circundederis, noceasq; futuris
Cursibus imprudens. catulis nam sæpe remotis,
Aut uexare trabes, laceras aut pandere ualuas
Mens erit, & teneros torquent conatibus artus,

Obtundunt'ue nouos adroso robore dentes,
Aut teneros duris impingunt postibus ungues.
Mox cum iam ualidis insistere cruribus ætas
Passa quater binos uoluens ab origine menses,
Illæsis catulos spectaueris undiq; membris,
Tunc rursus miscere sero cerealia dona
Conueniet, fortem'q; dari de frugibus escam.
Libera tunc primum consuescant colla ligari,
Concordes & ferre gradus, clausiq; teneri.
Iam cum bis denos Phœbe reparauerit ortus,
Incipe non longo catulos producere cursu,
Sed paruæ uallis spatio, septo'ue nouali.
His leporem præmitte manu, non uiribus æquis,
Nec cursus uirtute parem, sed tarda trahentem
Membra, queant iam nunc faciles ut sumere prædam.
Nec semel indulge catulis moderamine cursus,
Sed, donec ualidos etiam præuertere suescant,
Exercto diu, uenandi munere cogens
Discere, & emeritæ laudem uirtutis amare.
Nec non consuetæ norint hortamina uocis,
Seu cursus reuocent, iubeant seu tendere cursus.
Quin etiam docti uictam contingere prædam,
Exanimare uelint tantum, non carpere sumptam.
Sic tibi ueloces catulos reparare memento
Semper, & in paruos iterum protendere curas.
Nam tristis morbi scabies, & sordida uenis
Sæpe uenit, multam'q; canes discrimine nullo
Dant stragem. Tu sollicitos impende labores,
Et sortire gregem suffecta prole quotannis.
Quin acidos bacchi latices tritonide oliua

Admiſcere decet: catulosq; canesq; maritas
Vnguere profuerit, tepidoq; oſtendere ſoli,
Auribus & tineas candenti pellere cultro.
Eſt etiam canibus rabies, letale periclum,
Quod ſeu cœleſti corrupto ſydere manat,
Cum ſegnes radios triſti iaculatur ab æthra
Phœbus, & attonito pallens caput exerit orbe:
Seu magis ignicomi candentia terga leonis
Cum quatit, hoc canibus blandis inuiſcerat æſtus,
Exhalat ſeu terra ſinus, *ſeu noxius aer
Cauſa mali, ſeu cum gelidus non ſufficit humor,
Torrida per uenas concreſcunt ſemina flammæ.
Quicquid id eſt, imas agitat ſub corde medullas,
Inq; feros rictus nigro ſpumante ueneno
Proſilit, inſanos cogens infigere morſus.
Diſce igitur potus medicos, curamq; ſalubrem.
Tunc uiroſa tibi ſumes, multumq; domabis
Caſtorea, adtritu ſilicis lenteſcere cogens.
Ex ebore huc trito puluis, ſecto'ue feratur,
Admiſcensq; diu facies concreſcere utrunq;:
Mox lactis liquidos ſenſim ſuperadde fluores,
Vt non cunctantes hauſtus infundere cornu
Inſerto poſſis, furiasq; repellere triſtes,
Atq; iterum blandas canibus componere mentes.
Quin & Thuſcorum non eſt extrema uoluptas
Saepe canum. eſt forma illis licet obſita uillo,
Diſſimilesq; habeant catulis uelocibus artus:
Haud tamen iniucunda dabunt tibi munera prædæ.
Namq; & odorato noſcunt ueſtigia prato,
Atq; etiam leporum ſecreta cubilia monſtrant.

Horum animos,moresq́; simul,naresq́; sagaces
Mox referam: nunc omnis adhuc narranda supellex
Venandi,cultusq́; mihi dicendus equorum.
Cornipedes igitur lectos det Græcia nobis,
Cappadocumq́; notas referat generosa propago
*Armata & palmas nuper grex omnis auorum.
Illis ampla satis læui sunt æquora dorso,
Immodicumq́; latus,paruæq́; ingentibus alui,
Ardua frons,auresq́; agiles,capitiq́; decoro
Altus honos,oculiq́; uago splendore micantes:
Plurima se ualidos ceruix resupinat in armos:
Fumant humentes calida de nare uapores:
Nec pes officium standi tenet: ungula terram
Crebra ferit,uirtusq́; artus animosa fatigat.
Quin etiam gens ampla iacet trans ardua calpes
Culmina,cornipedum late fœcunda proborum.
Namq; ualent longos pratis intendere cursus:
Nec minor est illis,Graio q̃ in corpore,forma.
Necnon terribiles spirabile numen anhelæ
Prouoluunt flatus,& lumina uiuida torquent,
Hinnitusq́; cient tremuli,frenisq́; repugnant.
Nec segnes mulcent aures,nec crure quiescunt.
Sit tibi præterea sonipes,Maurusia tellus
Quem mittit,modo sit gentili sanguine firmus,
Quemq́; coloratus Mazax deserta per arua
Pauit,& assiduos docuit tolerare labores.
Nec pigeat quod turpe caput,deformis & aluus
Est ollis,quodq́; infrenes,quod liber uterq;,
Quodq́; iubis pronos ceruix diuerberet armos.
Nam flecti facilis,lasciuaq; colla sequutus

P aret in obsequium lentæ moderamine uirgæ.
V erbera sunt præcepta fugæ, sunt uerbera freni.
Quin & promissi spatiosa per æquora campi,
C ursibus acquirunt commoto sanguine uires,
P aulatimq; auidos comites post terga relinquunt.
H aud secus effusis Nerei per cœrula uentis,
C um se Threicius boreas superextulit antro,
S tridentiq; sono uastas exterruit undas,
O mnia turbato cesserunt flumina ponto:
I pse super fluctus spumanti murmure feruens,
C onspicuum pelago caput, eminet: omnis euntem
N ereidum mirata suo stupet æquore turba.
H orum tarda uenit longi fiducia cursus:
H is etiam emerito uigor est iuuenilis in æuo.
» N am quæcunq; suis uirtus bene floruit annis,
» N on prius est animo q̃ corpore passa ruinam.
P asce igitur sub uere nouo farragine molli
C ornipedes, uenamq; feri, ueteresq; labores
E ffluere aspecta nigri cum labe cruoris.
M ox lætæ redeunt in pectora fortia uires,
E t nitidos artus distento robore formant.
M ox sanguis uenis melior calet: ire uiarum
L onga uolunt, latumq; fuga consumere campum.
I nde ubi pubentes calamos durauerit æstas,
L actentesq; urens herbas siccauerit omnem
M ensibus humorem, culmisq; armarit aristas:
O rdea tum, paleasq; leues præbere memento.
P uluere quin etiam puras secernere fruges
C ura sit, atq; toros manibus percurrere equorum,
G audeat ut plausu sonipes, lætumq; relaxet

C orpus, & altores rapiat per uiscera succos.
I d curent famuli, comitumq́; animosa iuuentus.
N ec non & casses ijdem uenatibus aptos,
A tq; plagas, longoq́; meantia retia tractu
A ddiscant raris semper contexere nodis,
E t seruare modum maculis, linoq́; tenaci
L inea. quin etiam magnos circundare saltus
Q uæ possit, uolucresq́; metu concludere prædas,
D igerat innexas non una ex alite pinnas
N amq; ursos, magnosq́; sues, ceruosq́; fugaces,
E t Vulpes, acresq́; lupos, ceu fulgura cœli,
T errificant, liniq́; uetant trãscendere septum.
H as igitur uario semper fucare ueneno
C ura tibi, niueisq́; alios miscere colores,
A lternosq́; metus, subtegmina tempore longo,
D ant tibi pinnarum terrentia milia uultur.
D at Libye magnarum auium fœcunda creatrix:
D atq; grues, cycniq́; senes, & candidus anser:
D ant, quæ fluminibus, crassisq́; paludibus errant,
P ellitosq́; pedes stagnanti gurgite tingunt.
H inc mage puniceas natiuo munere sumes.
N anq; illic sine fine greges florentibus alis
I nuenies auium, suauiq́; rubescere luto,
E t sparsos passim tergo uenare colores.
H is ita dispositis, hiemis sub tempus aquosæ
I ncipe ueloces catulos immittere pratis,
I ncipe cornipedes latos agitare per agros:
V enemur dum mane nouum, dum mollia prata
N octurnis calcata feris uestigia seruant.

M. Arelij

M. AVRELII OLYMPII NEMESIANI, POETAE CARTHAGINIENSIS ECLOGA PRIMA.

INTERLOCVTORES TIMETAS ET TITYRVS.

TIM. d Vm fiscella tibi fluuiali Tityre iunco
Texitur, et raucas resonāt tua rura cicadis:
Incipe, si qd hēs gracili sub arūdie carmē
Compositum. nam te calamos inflare labello
Pan docuit: uersu'q; bonus tibi fauit Apollo.
Incipe, dum salices hœdi, dum gramina uaccæ
Detondent: uiridi'q; gregem permittere campo
Et ros, & primi suadet clementia solis.
TIT. Hos annos, canā'q; meā mihi care senectam
Tu iuuenis, carus'q; deis in carmina cogis?
Viximus, & calamis uersus cantauimus olim,
Dum secura hilares ætas ludebat amores.
Nunc album caput: & ueneres tepuere sub annis.
Iam mea ruricolæ dependet fistula Fauno.
Te nunc rura sonant. nuper nam carmine uictor
Risisti calamos, & dissona flamina Mopsi
Iudice me. Mecum senior Melibœus utrunq;
Audierat, laudes'q; tuas sublime ferebat.
Quem nunc emeritæ permensum tempora uitæ
Secreti pars orbis habet, mundus'q; piorum.
Quare age, si qua tibi Melibœi gratia uiuit,
Dicat honoratos prædulcis tibia manes.
TIM. Et parere decet iussis: & grata iubentur.

N anq; fuit dignus senior, quem carmine Phœbus,
P an calamus, fidibusq́; Linus, modulatibus Orpheus
C oncinerent: atq; acta uiri, laudesq́; sonarent.
S ed quia tu nostræ musam deposcis auenæ:
A ccipe, quæ super hæc Cerasus, quă cernis ad amnẽ,
C ontinet, inciso seruans mea carmina libro.
TIT. Dic age. sed, nobis ne uento garrula pinus
O bstrepat: has ulmos potius, fagosúe petamus.
TIM. Hic cantare libet. uirideis nam suggerit herbas
M ollis ager: lateq́; tacet nemus omne. quieti,
A spice, ut ecce procul decerpant gramina tauri.
Omniparens æther, & rerum causa liquores,
C orporis & genitrix tellus, uitalis & aër,
A ccipite hos calamos: atq; hæc nostro Melibœo
M ittite: si sentire datur post fata quietis.
N am si sublimes animæ cœlestia templa,
S ydereasq́; colunt sedes, mundóq; fruuntur:
T u nostros aduerte modos: quos ipse benigno
P ectore fouisti; quos tu Melibœe probasti.
L onga tibi, cunctisq́; diu spectata senectus,
F elicesq́; anni, nostriq́; nouissimus æui
C irculus, innocuæ clauserunt tempora uitæ.
N ec minus hinc nobis gemitus, lacrimæq́; fuere,
Quàm si florenteis mors inuida pelleret annos.
H æc tenuit tales communis causa querelas.
H eu Melibœe iaces letali frigore segnis
L ege hominum, cœlo dignus, canente senecta,
C oncilióq; deûm. Plenum tibi ponderis æqui
P ectus erat. Tu ruricolûm discernere liteis
A ssueras, varias patiens mulcendo querelas.

S ub te ruris amor, ſub te reuerentia iuſti
F loruit: ambiguos ſignauit terminus agros.
B landa tibi uultus grauitas, & mite ſerena
F ronte ſupercilium, ſed pectus mitius ore.
T u calamos aptare labris, coniungere cæra
O ratus, duras docuiſti fallere curas:
N ec ſegnem paſſus nobis marcere iuuentam.
S æpe dabas meritæ non uilia præmia muſæ.
S æpe etiam ſenior, ne nos cantare pigeret,
L ætus phœbea dixiſti carmen auena.
F elix o Melibœe uale. tibi frondis odoræ
M unera dat, lauros carpens ruralis Apollo.
D ant Fauni quod quiſq; ualet, de uite racemos,
D e campo culmos, omniq; ex arbore fruges.
D at grandæua Pales ſpumantia cymbia lacte.
M ella ferunt nymphæ. Pictas dat Flora coronas.
M anibus hic ſupremus honos. Dant carmina Muſæ:
C armina dant Muſæ. nos te modulamur auena.
S ylueſtris nunc te Platanus Melibœe ſuſurrat.
T e Pinus reboat. Te quicquid carminis Echo.
R eſpondent ſyluæ. Te noſtra armenta ſequuntur.
N anq; prius ſiccis phocæ naſcentur in aruis:
V eſtitusq; freto uiuet leo: dulcia mella
S udabunt taxi: confuſis legibus anni,
M eſſem triſtis Hyems, Aeſtas tractabit oliuas:
A nte dabit flores Autumnus: Ver dabit uuas:
Q uam taceat Melibœe tuas mea fiſtula laudes.
TIT. Perge puer: cœptum tibi iam ne deſere carmen.
N am ſic dulce ſonas, ut te placatus Apollo
P rouehat, & felix dominam perducat ad urbem.

N anq; hic in syluis præsens tibi fama benignum
S trauit iter, rumpens liuoris nubila plena.
S ed iam sol demittit equos de culmine mundi,
F lumineos suadens gregibus præbere liquores.

AECLOGA II.

Interlocutores Astacus & Alcon.

F Ormosam Donacen puer Astacus, et puer Alcō
Ardebant: rudibus'q; annis incensus uterq;,
I n Donacēs uenerem furiata mente ruebant.
H anc, cum uicini flores in uallibus horti
C arperet, & molli gremium compleret acantho,
I nuasere simul: Veneris'q; immitis uterq;
T um primum dulci carpebant gaudia furto.
H inc amor, & pueris iam non puerilia uota.
Q uets anni ter quinq; hyemes, & cura iuuentæ.
S ed postq̄ Donacen duri clausere parentes,
E t non tam tenui filo de uoce sonarent,
S ollicitum'q; foret linguis onus, improba ceruix,
S uffusus'q; rubor crebro, uenæ'q; tumentes:
T um uero ardentes flammati pectoris æstus
C arminibus, dulci'q; parant releuare querela.
A mbo æuo, cantu'q; pares, nec dispare forma:
A mbo genis leues, intonsis crinibus ambo.
A tq; sub hac platano mœsti solatia casus
A lternant: Idas calamis, & uersibus Alcon.
ID Q uæ colitis syluas Dryades, quæ'q; antra Napeæ,
E t quæ marmoreo pede Naides uda secatis
L ittora, purpureos'q; alitis per gramina flores,

D icite quo prato Donacen, qua forte sub umbra
I nueniam, rosets stringentem lilia palmis?
N am mihi iam trini perierunt ordine soles,
E x quo consueto Donacen expecto sub antro.
I nterea, tanq̃ nostri solamen amoris
H oc foret, aut posset rabidos medicare furores,
N ulla meæ trinis tetigerunt gramina uaccæ
L uciferis, nulloq́; biberunt amne liquores:
S iccaq; fœtarum lambentes ubera matrum,
S tant uituli, & teneris mugitibus aëra complent.
I pse ego nec molli iunco, nec uimine lento
P erfeci calathos cogendi lactis in usus.
Q uid tibi, quæ nosti, referam? scis mille iuuencas
E sse mihi. nosti nunq̃ mea mulctra uacare?
I das ille ego sum Donace, cui sæpe dedisti
O scula, nec medios dubitasti rumpere cantus,
A tq; inter calamos errantia labra petisti.
E heu nulla meæ te tangit cura salutis.
P allidior buxo, uiolæq; simillimus erro.
O mnes ecce cibos, & nostri pocula bacchi
H orreo: nec placido memini concedere somno.
T e sine ue misero mihi lilia nigra uidentur,
P allentesq́; rosæ, nec dulce rubens hyacinthus,
N ullos nec myrtus, nec laurus spirat odores.
A t tu si uenias: & candida lilia fient,
P urpureæq; rosæ, tum dulce rubens hyacinthus.
T um mihi cum myrto laurus spirabit odores.
N am dum Pallas amet turgentes sanguine baccas
D um Bacchus uites, deus & sata poma Priapus,
P ascua læta Pales: Idas te diliget unam.

Haec Idas calamis. tu, quae responderit Alcon,
Versu Phoebe refer: sunt aurea carmina Phoebo.
ALC. O` montana Pales, o` pastoralis Apollo,
Et nemorum Syluane potens, & nostra Dione,
Quae iuga celsa tenes Ericis; cui cura, iugales
Concubitus hominum totis connectere seclis:
Quid merui? cur me Donace formosa reliquit?
Munera nanq; dedi, noster quae non dedit Idas:
Vocalem longos quae ducit Aëdona cantus:
Quae, licet interdum contexto uimine clausa
Cum paruae patuere fores, ceu libera ferri
Nouit, & agrestes inter uolitare uolucres:
Scit rursus remeare domum, tectumq; subire
Viminis, & caueam totis praeponere syluis.
Praeterea tenerum leporem, geminasq; palumbes
Nuper, quae potui syluarum praemia misi.
Et post haec Donace nostros contemnis amores?
Forsitan indignum ducis, quod rusticus Alcon
Te cupiam, qui mane boues in pascua ducam:
Dij, pecorum pauere greges, formosus Apollo,
Pan doctus, Fauni uates, & pulcher Adonis.
Quin etiam fontis speculo me mane notaui,
Nondum purpureos Phoebus cum tolleret orbes,
Nec tremulum liquidis splenderet lumine in undis.
Quod uidi, nulla tegimur lanugine malas.
Pascimus & crinem. Nostro formosior Ida
Dicor: & hoc ipsum mihi tu narrare solebas,
Purpureas laudando genas, & lactea colla,
Atq; hilares oculos, & formam puberis aeui.
Nec sumus indocti calamis. Cantamus auena,

Qua diui cecinere prius: qua dulce locutus
Tityrus, é syluis dominam peruenit ad urbem.
Nos quoq; te propter Donace, cantabimus urbi:
Si modo coniferas inter uiburna cupressos,
Atq; inter pinos corylum frondescere fas est.
Sic pueri Donacen toto sub sole canebant:
Frigidus é syluis donec descendere suasit
Hesperus, & stabulis pastos inducere tauros.

AECLOGA III.

PAN.

n Yctilos, atq; Mycō, nec nō & pulcher Amintas
Torrentem patula uitabant ilice solem:
Cum Pan uenatu fessus recubare sub ulmo
Cœperat, & somno lassatus sumere uires:
Quem super & tereti pendebat fistula ramo.
Hanc pueri (tanq̃ prædam pro carmine possent
Sumere: fas'q; esset calamos tractare deorum)
Inuadunt furto. sed nec resonare canorum
Fistula, quem fuerat: nec uult contexere carmen:
Sed pro carminibus male sibila dissona reddit.
Tum Pan excussus sonitu stridentis auenæ,
Iam'q; uidens: Pueri, si carmina poscitis, inquit,
Ipse canam. Nulli fas est inflare cicutas,
Quas ego Mænalijs cæra coniungo sub antris.
Iam'q; ego Bacche tuos ortus, & semina uitis
Ordine detexam. debemus carmina Baccho.
Hæc fatus, cœpit calamis sic montiuagus Pan.
Te cano, qui grauidis ederata fronte corymbis

V itea serta plicas: qui quando palmite tygres
D ucis, odorato perfusus colla capillo:
V era Iouis proles. Iam tunc post sydera coeli
S ola Iouem Semele uidit Iouis ora professum.
H unc pater omnipotens, uenturi prouidus æui,
P rotulit, & iusto produxit tempore partus.
V os etiam & Nysæ uiridi nutristis in antro
H unc nymphæ, Fauniq; senes, satyriq; procaces.
Q uin & Sylenus paruum ueneratus alumnum
A ut gremio fouet, aut resupinus sustinet ulnis:
E t uocat ad risum digito, motuq; quietem
A llicit: aut tremulis quassat crepitacula palmis.
C ui deus arridens, horrentes pectore setas
V ellicat: aut digitis aures astringit acutas,
A pplaudit'ue manu mutilum caput, aut leue mentũ,
E t summas tenero collidit pollice nares.
I nterea pueri florescit pube iuuenta:
F lauaq; maturo tumuerunt tempora cornu.
T um primum lenes ostendit pampinus uuas.
M irantur satyri frondes, & dona Lyæi.
T um deus, o` Satyri maturos carpite fructus,
D ixit: & ignotos pueri calcate racemos.
V ix hæc ediderat: decerpunt uitibus uuas,
E t portant calatis: celeriq; illudere planta
C oncaua saxa super properant. Vindemia feruet
C ollibus in summis: crebro pede rumpitur uua:
N udaq; purpureo sparguntur pectora musto.
T um Satyri lasciua cohors sibi pocula quisq;
O buia corripuit. quod fors dedit, hoc capit usus.
C antaron hic retinet: cornu bibit alter adunco:

C oncauat ille manus, palmasq; in pocula uertit:
P ronus at ille lacu bibit, & crepitantibus haurit
M usta labris: alius uocalia cymbia mergit:
A tq; alius latices pressis resupinus ab uuis
E xcipit at potis saliens liquor ore resultat
S pumeus, inq; humeros, & pectora diffluit humor.
O mnia ludus habet cantusq;, chorosq; licentes,
E t uenerem iam uina mouent. Raptantur amantes
C oncubitu satyri fugientes iungere nymphas:
I am iamq; elapsas hic crine, hic ueste retentat.
T um primus roseo Silenus cymbia musto
P lena senex auide non æquis uiribus hausit.
E x illo uenas inflatus nectare dulci
H esternoq; grauis semper ridetur hyaco.
Q uin etiam deus ille, deus Ioue natus ab ipso,
E t plantis uuas premit, & de uitibus hastas
I ngerit, & lynci præbet cratera bibenti.
Hæc Pan mænalia pueros in ualle docebat:
S parsas donec oues campo conducere in unum
N ox iubet, uberibus suadens siccare fluorem
L actis, et in niueas astrictum cogere glebas.

AECLOGA XI.

Interlocutores Mopsus & Lycidas.

P Opulea Lycidas, necnõ & Mopsus in umbra
Pastores, calamus, ac uersu doctus uterq;,
N ec triuiale sonans, proprios cantabat amores.
N am Mopso Meroë, Lycidæ crinitus Iolas
I gnis erat: parilisq; furor de dispare sexu

C ogebat trepidos totis discurrere syluis:
I n'q; uicem dulces cantu dixere querelas.
H os puer, ac Meroë multum lusere furentes:
D um modo condictas uitant in uallibus ulmos,
N unc fagos placitas fugiunt, promissaq; fallunt
A ntra, nec est animus solitos alludere fontes.
T um tandem fessi, quos lusus ederat ignis,
S ic sua desertis nudarunt uulnera syluis,
I n'q; uicem dulces cantu dixere querelas.
MOP. Immitis Meroë, rapidis'q; fugacior Euris,
C ur nostros calamos, & pastoralia uitas
C armina? quem'ue fugis? quæ me tibi gloria uicto?
Q uid uultu mentem premis: ac spem fronte serenans,
T andem dura negas? Non possum nolle negantem.
C antet, amat quod quisq;: leuant & carmina curas.
LYC. Respice me tandem puer o crudelis Iola.
N on hoc semper eris. perdunt & gramina flores:
P erdit spina rosas: nec semper lilia candent:
N ec longum tenet uua comas, nec populus umbras.
D onum forma breue est, nec se tibi commodat annis.
C antet, amat quod quisq;: leuant & carmina curas.
MOP. Cerua marē sequitur, taurū formosa iuuēca:
E t uenerem sensere lupæ, sensere leenæ,
E t, genus aereum, uolucres, & squammea turba,
E t montes, siluæ'q;: suos habet arbor amores:
T u tamen una fugis: miserum tu perdis amantem.
C antet, amat quod quisq;: leuant & carmina curas.
LYC. Omnia tēpus alit, tēpus rapit. usus in arcto est.
V er erat: & uitulos uidi sub matribus istos,
Q ui nunc pro niuea coiere in cornua uacca.

Et tibi iam tumidæ nares, iam fortia colla:
Iam tibi bis denis numerantur messibus anni.
Cantet, amat quod quisq;: leuant & carmina curas.
MOP. Huc Meroe formosa ueni. uocat æstus i umbrã.
Iam pecudes subiere nemus. non ulla canoro
Gutture cantat auis: torto non squammea tractu
Signat humũ serpẽs: solus cano. me sonat omnis
Sylua: nec æstiuis cantu concedo cicadis.
Cantet, amat quod quisq;: leuant & carmina curas.
LYC. Tu quoq; sæue puer niueum ne perde colorem
Sole sub hoc: solet hic lucentes urere malas.
Hic age pampinea mecum requiesce sub umbra.
Hic tibi lene fluens fons murmurat. hic & ab ulmis
Purpureæ fœtis dependent uitibus uuæ.
Cantet, amat quod quisq;: leuant & carmina curas.
MOP. Qui tulerit Meroes fastidia longa superbæ:
Sithonias feret ille niues, libycosq; calores:
Nerines potabit aquas: taxiq; nocentis
Non metuet succos: Sardorum gramina uincet:
Et sua marmaricos coget iuga ferre leones.
Cantet, amat quod quisq;: leuant & carmina curas.
LYC. Quisquis amat pueros, ferro præcordia duret:
Nil properet, discatq; diu patienter amare,
Prudentesq; animos teneris non spernat in annis.
Perferat & fastus. sic olim gaudia sumet:
Si modo sollicitos aliquis deus audit amantes.
Cantet, amat quod quisq;: leuant & carmina curas.
MOP. Quid prodest, quòd me pagani mater Amintæ
Ter uittis, ter fronde sacra, ter thure uaporo
Lustrauit, cineresq; auersa effudit in amnem,

I ncendens uiuo crepitantes sulfure lauros
C um sic in Meroen totis miser ignibus arsi.
C antet, amat quod quisq;: leuant & carmina curas.
LYC. Hæc eadem, nobis quæ uersicoloria fila
E t mille ignotas Mychale circuntulit artes,
C antauit, quod Luna timet, quo rumpitur anguis;
Q uo currunt scopuli: migrant sata: uellitur arbos.
P lus tamen ecce meus, plus est formosus Iolas.
C antat, amat quod quisq;: leuant & carmina curas.

DE AVRELIO OLYMPIO NEMESIANO EX PETRO CRINITO.

Aurelius Olympius Nemesianus Afer genere, patria Carthaginensis fuit. quod antiquiores codices testantur. per ea tempora in urbe floruit, quibus Cæsar Numerianus & Dioclitianus imperarunt. quantum præstiterit in condendis poematis, relatum est à Flauio Vopisco: qui hunc ipsum Nemesianum nobilissimum fuisse poetã refert, omnibusq; colonijs atque urbibus magnopere illustratum. Calphurnius Siculus (de quo supra scripsimus) arctissima beneuolentia prosecutus est Nemesianum: eiq; dicauit suum carmen bucolicum, ueluti monumentum propriæ diligentiæ, atque optimæ uoluntatis. Leguntur adhuc eiusdem Nemesiani eclogæ: quibus manifesto apparet, eum merito cõmendari inter præcipuos atquæ optimos poetas sui temporis. quo circa uerisimile est, à Numeriano Imp. in maximo pretio habitum: qui & eloquentia, & ab=

soluendis poematis excelluit. Idem Nemesianus alia plura composuit. nã κυνηγετικὰ, ναυτικὰ, & ἁλιευτικὰ scripsit. Ioannes Boccacius, uir, ut illa tempora tulerunt, haud omnino indoctus, citat Nemesiani poetæ uersiculos. Hæc sunt, quæ legimus apud ueteres authores de Nemesiano.

De eodẽ Flauius Vopiscus Syracusius meminit: qui de Numeriano loquens, Versu autem, inquit, talis fuisse prædicatur, ut omnes poetas sui temporis uicerit. Nam & cum Olympio Nemesiano contendit, qui ἁλιευτικὰ, κυνηγετικὰ, & ναυτικὰ scripsit, quiq; omnibus colonijs illustratus emicuit: & Aurelium Apollinarem iamborum scriptorem, qui patris eius gesta in literas retulit; ijsdem, quæ recitauerat, editis, ueluti radio Solis obtexit.

Floruit Carini temporibus: ut ex ipsius carminibus est colligere.

De T. Calphurnio.

T. Calphur. siculus, ut inscriptiones ueterum codicũ probant: inter bucolici carminis poëtas refertur. huic post Maronẽ facile primas in eo genere tribuas. Dioclitiano Cæsare, & Constantijs principibus floruit. id quod ex Flauij Vopisci cõmẽtarijs apparet. quo authore Calph. ad Nemesianũ suum opus miserit. Ridendi sunt qui in Augusti principis ætatẽ hũc referũt: quasi nõ Numerianũ Carini F. sed Augustum illis uersibus significarit.

Aurea secura cum pace renascitur ætas:
& quæ sub Orniti sequuntur persona.

T. CALPHVRNII SICVLI BVCOCVM CARMEN AD NEMESIANVM CARTHAGINIENSEM.

AECLOGA PRIMA.

INTERLOCVTORES ORNITVS ET CORIDON.

OR. n Ondum solis equos decliuis mitigat æstas:
Quãuis et madidis incũbãt præla racæmis,
Et spument rauco feruẽtia musta susurro.
CO. Cernis ut ecce pater quas tradidit Ornite uaccæ
Molle sub hirsuta latus explicuere genesta?
Nos quoq; uicinis cur non succedimus umbris?
Torrida cur solo defendimus ora galero?
OR. Hoc potius frater Corydon nemus, ista petamus
Antra patris Fauni: graciles ubi pinea densat
Sylua comas, rapidoq; caput leuat obuia Soli:
Bullantes ubi fagus aquas radice sub ipsa
Protegit, & ramis errantibus implicat umbras.
CO. Quo me cunq; uocas, sequor Ornite. nã mea Leuce
Dum negat amplexus nocturnaq; gaudia nobis,
Peruia corrnigeri fecit sacraria Fauni.
OR. Prome igitur calamos, et si qua recõdita seruas.
Nec tibi defuerit mea fistula: quam mihi nuper
Matura docilis compegit harundine Lygdon.
Etiam captatæ pariter successimus umbræ.
Sed quænam sacra descripta est pagina fago?
Quam modo nescio quis properãti falce notauit.
CO. Aspicis ut uirides etiam nunc littera rimas

S eruet? & arenti nondum se laxet hiatu?
O rnite fer propius tua lumina. tu potes alto
C ortice descriptos citius percurrere uersus.
N am tibi longa satis pater internodia largus,
P rocerumq; dedit mater non inuida corpus.
OR. Non pastor, non hoc triuiali more uiator,
S ed deus ipse canit. nihil armentale resultat.
N on montana sacros distinguunt iubila uersus.
CO. Mira refers. sed rumpe moras, oculoq; sequaci
Q uamprimum nobis diuinum perlege carmen
OR. Qui iuga qui syluas tueor satus æthere Faunus
H æc populis uentura cano. iuuat arbore sacra
L æta patefactis incidere carmina fagis.
V os ò præcipue nemorum gaudete coloni.
V os populi gaudete mei. licet omne uagetur
S ecuro custode pecus, nocturnaq; pastor
C laudere fraxinea nolit præsepia crate:
N on tamen insidias prædator ouilibus ullas
A fferet, aut laxis abiget iumenta capistris:
A urea secura cum pace renascitur ætas:
E t redit ad terras tandem squallore situq;
A lma Themis posito: iuuenemq; beata sequuntur
S ecula: maternus causam qui lusit iulis.
D um populos deus ipse reget: dabit impia iunctas
P ost tergum Bellona manus, spoliataq; telis
I n sua uesanos torquebit uiscera morsus:
E t, modo quæ toto ciuilia distulit orbe,
S ecum bella geret. nullos iam Roma Philippos
D eflebit, nullos ducet captiua triumphos.
O mnia tartareo subigentur carcere bella;
I mmergentq; caput tenebris, lucemq; timebunt.

C andida pax aderit, nec solum candida uultu,
Q ualis sæpe fuit, quæ libera marte professo
Q uæ domito procul hoste, tamen grassantibus armis
P ublica diffudit tacito discordia ferro.
O mne procul uitium simulatæ cedere pacis
I ussit: & insanos clementia condidit enses.
N ulla catenati feralis pompa senatus
C arnificum lassabit opus: nec carcere pleno
I nfelix raros numerabit curia patres.
P lena quies aderit: quæ stricti nescia ferri
A ltera Saturni reuocet latialia regna,
A ltera regna Numæ. qui primus ouantia cæde
A gmina romuleis & adhuc ardentia castris
P acis opus docuit, iussitq; silentibus armis
I nter sacra tubas, non inter bella sonare.
I am nec adumbrati faciem mercatus honoris,
N ec uacuos tacitus fasces & inane tribunal
A ccipiet consul: sed legibus omne reductis
I us aderit, moremq; fori uultumq; priorem
R eddet: & afflictum melior deus auferet æuum.
E xultet quæcunq; nothum gens ima iacentem,
E rectumq; colit boream, quæcunq; uel ortu
V el patet occasu, medio'ue sub æthere seruit.
C ernitis ut puro nox iam uigesima cœlo
F ulgeat? ut placidum radianti luce cometem
P roferat? ut liquidum nutet sine uulnere sydus?
N unquid utrunq; polum sicut solet igne cruento
S pargit? & ardenti scintillat sanguine lampas?
A t quondam non talis erat, cum Cæsare rapto
I ndixit miseris fatalia ciuibus arma:

Scilicet

S ciliet ipse deus Romanæ pondera molis
F ortibus excipiet sic inconcussa lacertis,
V t neq; translati sonitu fragor intonet orbis,
N ec prius ex meritis defunctos Roma penates
C enseat, occasus nisi cum respexerit ortus.
CO. Ornite, iãdudum uelut ipso numine plenus
M e quatit, & mixtus subit inter gaudia terror:
S ed bona fœcundi ueneremur numina Fauni.
OR. Carmina quæ nobis deus obtulit ipse canenda
D icamus, teretiq; sonum modulemur auena.
F orsitan augustas feret hæc Melibœus ad aures.

AECLOGA II.

INTERLOCVTORES

ASTHACVS ET IDAS.

i Ntactam Crocalen puer Asthacus et puer Idas,
Idas lanigeri dominus gregis, Asthacus horti,
D ilexere diu. formosus uterq;, sed impar
V oce sonans. terras, hi, cum grauis ureret æstas,
A d gelidos fontes, & easdem forte sub ulmos
C onueniunt: dulciq; simul contendere cantu,
P ignoribusq; parant. Placet, hic ut uellera septem,
I lle sui uictus ne messem uendicet horti.
E t magnum certamen erat sub iudice Thyrsi.
A ffuit omne genus pecudum, genus omne ferarum,
E t quæcunq; uagis alitum ferit aera pennis.
C onuenit umbrosa quicunq; sub ilice lentas
P ascit oues, Faunusq; pater, Satyriq; bicornes.

Affuerunt sicco Dryades pede, Naiades udo,
Et tenuere suos properantia flumina cursus.
Desistunt tremulis incurrere frondibus euri:
Altaq; per totos fecere silentia montes.
Omnia cessabant: neglectaq; pascua tauri
Calcabant: illis etiam certantibus ausa est
Dædala nectareos apis intermittere flores.
Iamq; sub umbrosa medius consederat ulmo
Thyrsis, & O` pueri me iudice pignora, dixit,
Irrita sint, moneo: satis hoc mercedis habeto,
Si laudem uictor, si fert opprobria uictus.
Et nunc, alternos magis ut distinguere cantus
Possitis: ter quisq; manus iactate micantes.
Nec mora: discreuit digitus: prior incipit Idas.
ID. Me Syluanus amat: dociles mihi donat auenas,
Et mea frondenti circundat tempora teda.
Ille etiam paruo hoc dixit mihi non leue carmen:
Iam leuis obliqua crescit tibi fistula canna.
AS. Et mihi Flora comas parienti gramine spargit:
Et matura mihi Pomona sub arbore ludit.
Accipe, dixerunt nymphæ, puer: accipe fontem.
Nam potes irriguis mutare canalibus hortos.
ID. Me docet ipsa Pales cultum gregis: ut niger albæ
Terga maritus ouis nascenti mutet in agna:
Quæ neq; diuersi speciem seruare parentis
Possit, & ambiguo testetur utrunq; calore.
AS. Non minus arte mea mutabilis induit arbos
Ignotas frondes, & non gentilia poma.
Ars mea nunc malo pira temperat, & modo co:

Insita præcoquibus subrepere persica prunis.
ID. Me teneras salices iuuat, aut oleastra putare,
Et gregibus portare, nouas ut carpere frondes
Condiscant, primo'q; recidere gramina morsu:
Ne depulsa uagos quærat fœtura parentes.
AS. Et mihi cum fuluis radicibus arida tellus
Panditur: irriguo perfunditur area fonte,
Et saciatur aqua, succos ne forte priores
Languida mutata quærant plantaria terra.
ID. O` si quis Crocalen Deus afferat: hunc ego terris,
Hunc ego syderibus solum regnare fatebor.
Dicam nanq; nemus: dicam'q; sub arbore nume
Hoc erit. Ite procul: sacer est locus: ite prophani
AS. Vrimur in Crocalen siquis mea uota deorum
Audiat: huic similis, uirides qua gemmeus undas
Fons agit & tremulo percurrit lilia riuo,
Inter pampineas ponetur faginus ulmos.
ID. Ne contemne casas, & pastoralia tecta.
Rusticus est (fateor) sed non est barbarus Idas.
Sæpe uaporato mihi cæspite palpitat agnus:
Sæpe cadit festis deuecta palilibus agna.
AS. Nos quoq; pomiferi laribus consueuimus horti
Mittere primitias, & figere liba priapo
Rorantes figos damus & liquentia mella:
Nec fore grata minus q̃ si caper imbuat aras.
ID. Mille sub uberibus balantes pascimus agnas:
Tot'q; tarentinæ præstant mihi uellera matres:
Per totum niueus premitur mihi caseus annum.
Si uenies Crocale, totus mihi seruiet annus.
AS. Qui numerare uelit, q̃ multa sub arbore nostra

P oma legam: citius tenues numerabit aristas.
S emper olus metimus: nec bruma, nec impedit æstas.
S i uenies Crocale, totus tibi seruiet hortus.
ID. Quãuis siccus ager languentes excoquat herbas:
S umo tamen calatos nutanti lacte coactos.
V ellera tunc dabimus, cumprimum tempus apricum
S urget, & à tepidis fiet tonsura Calendis.
AS. Et nos quos etiam prætorrida munerat æstas
M ille renitenti dabimus tibi cortice chias,
C astaneasq; nuces totidem. cum sole nouembri
M aturis nucibus uirides rumpentur echini
ID. Nũ precor informis uideor tibi? nũ grauis an num?
D ecipiorq; miser, quotiens mollissima tango
O ra manu? primiq; sequor uestigia floris
N escius? & gracili digitos lanugine fallo?
AS. Fontibus in liquidis quotiens me conspicor esse,
A dmiror totiens. etenim sic flore iuuentæ
I nduimus uultus, ut in arbore sæpe notaui
C ærea sub tenui lucere cydonia lana.
ID. Carmina poscit amor: nec fistula cedit amori:
S ed fugit ecce dies: reuocatq; crepuscula uesper.
H inc tu Daphni greges, illinc agat Alphesibœus
AS. Iam resonant frondes: iam cantibus obstrepit arbos.
I procul ò Dorida, primumq; reclude canalem:
E t sine, iandudum sitientes irriget hortos.
V ix ea finierant: senior cum talia Thyrsis.
E ste pares, & ob hoc concordes uiuite. nam uos
E t decor & cantus & amor sociauit, & ætas.

AECLOGA III.

INTERLOCVTORES IOLAS ET LYCIDAS.

IO. N Vnquid in hac Lycida uidisti forte iuuencam
Valle meam? solet illa tuis occurrere tauris.
E t iam pene` duas, dum quæritur, eximit horas:
N ec tamen apparet. duris ego perdita ruscis
I am dudum & nullis dubitaui crura rubetis
S cindere: nec quicq̃ post tantum sanguinis egi.
LY. Non satis attendi (neq; enim uacat) uror Iola:
V ror, & immodice. Lycidam ingrata reliquit
P hyllis, amat'q; nouum post tot mea munera Mopsum.
IO. Mobilior uentis o` fœmina. sic tua Phyllis?
Q uæ sibi (nam memini) siquando solus abesses,
M ella etiam sine te iurabat amara uideri?
LY. Altius ista querar, siquando uacabis Iola.
H as pete nunc salices, & lęuas flecte sub ulmos.
N am cum prata calent, illic requiescere noster
T aurus amat, gelida'q; iacet spaciatus in umbra,
E t matutinas reuocat palearibus herbas.
IO. Non equidem Lycida quamuis contemptus abibo.
T ityre quas dixit salices pete solus, & illinc,
S i tamen inuenies, deprensam uerbere multo
H uc age. Sed fractum referas hastile memento.
N unc age dic Lycida, quæ uos tam magna tulere
I urgia? quis uestro deus interuenit amori?
LY. Phyllide contentus (tu solus testis Iola es)
C alyricen spreui, quamuis cum dote rogaret.

E n sibi cum Mopso calamos intexere ceræ
I ncipit: & puero comitata sub ilice cantat.
H oc ego cum uidi (fateor) sic intimus arsi
V t nihil ulterius tulerim. nam protinus ambas
D eduxi tunicas, & pectora nuda rescidi.
A lcipen irata petit, dixitq;, Relicto
I mprobe te Lycida Mopsum tua Phyllis amabit.
N unc penes Alcipen manet. ac ne forte uagetur
A h uereor. Nec tam nobis ego Phyllida reddi
E xopto, q̃ quòd Mopso iurgetur hanelo.
IO. A` te cœperunt tua iurgia. tu prior illi
V inctas tende manus. decet indulgere puellæ,
V el cum prima nocent. si quid mandare iuuabit,
S edulus iratæ contingam nuntius aures.
LY. Iandudũ meditor, quo Phyllida carmine placẽ.
F orsitan audito poterit mitescere cantu.
E t solet illa meas ad sydera ferre camœnas.
IO. Dic age. nam cerasi tua cortice uerba notabo:
E t decisa feram rutilanti carmina libro.
LY. Has tibi Phylli preces iam pallidus, hos tibi cantus
D at Lycidas, quos nocte miser modulatur acerba,
D um flet, & excusso dispergit lumina somno.
N on sic destructa macrescit turdus oliua,
N on lepus, extremas legulus cum sustulit uuas:
V t Lycidas domina sine Phyllide turbidus erro.
T e sine ue misero mihi lilia nigra uidentur,
N ec sapiunt fontes, & acescunt uina bibenti.
A t si tu uenias, iam candida lilia fient,
E t sapient fontes, & dulcia uina bibentur.
I lle ego sum Lycidas, quo tu cantante solebas

Dicere felicem: cui dulcia sæpe dedisti
Oscula: nec medios dubitasti rumpere cantus:
Atq; inter calamos errantia labra petisti,
Ah dolor: & post hoc placuit tibi torrida Mopsi
Vox, & carmen inops, & acerbæ stridor auenæ.
Quem sequeris? quem Phylli fugis? formosior illo
Dicor: & hoc ipsum mihi tu narrare solebas.
Sum quoq; diuitior. certauerit ille tot hœdos
Pascere, quot nostri numerantur uespere tauri?
Quid tibi, (quæ nosti) referam? scis optima Phylli,
Quam numerosa meis siccetur bucula mulctris,
Et q̃ multa suos suspendat ad ubera natos.
Sed mihi nec gracili sine te fiscella salicto
Texitur: & nulla tremuere coagula lactis.
Quòd si dura times etiamnunc uerbera Phylli,
Tradimus ecce manus. licet illæ uimine torto
Salicet & lenta post tergum uite domentur,
Vt mala nocturni religauit brachia Mopsi
Tityrus: & medio furem suspendit ouili.
Accipe. ne dubita. meruit manus utraq; pœnas.
His tamen his inq̃ manibus tibi sæpe palumbes,
Sæpe etiam leporem decepta matre pauentem
Misimus in gremio per me tibi lilia prima
Contigerant, primæq; rosæ. uixdum bene florem
Degustabat apis, tu cingebare coronis.
Aurea sed forsan mendax tibi munera iactat,
Qui metere occidua ferales nocte lupinos
Dicitur, & cocto pinsare legumine panem:
Qui sibi tum felix, tum fortunatus habetur,
Vilia cum subigit manualibus ordea saxis.

Quòd si turpis amor precibus (quod abominor) istis
Obstiterit, laqueum miseri nectimus ab illa
Ilice, quæ primum nostros uiolauit amores.
Hi tamen ante mala figentur in arbore uersus.
Credere pastores leuibus nolite puellis.
Phyllida Mopsus amat. Lycidas habet ultima rerũ.
Nunc age, si quicq̃ miseris susurris, Iola
Perfer, & exora modulato Phyllida cantu.
Ipse procul stabo uel acuta carice tectus,
Vel propius latitans uicina sepe sub ara.
Ibimus: & ueniet, nisi me præsagia fallunt.
Nam bonus à dextro fecit mihi Tityrus omen:
Qui redit inuenta non irritus ecce iuuenca.

AECLOGA IIII.

INTERLOCVTORES

MELIBOEVS, CORIDON, ET AMYNTAS.

ME. Quid tacitus Corydon, uultúq; subinde minaci,
Quid'ue sub hac platano, q̃ garrulus astrepit (hũor,
Infesta statiõe sedes? iuuat humida forsan
Ripa? leuatq; diem uicini spiritus amnis?
CO. Carmina iandudum non quæ nemorale resultẽt
Voluimus ò Meliboee, sed hæc, quibus aurea possint
Secula cantari, quibus & deus ipse canatur,
Qui populos urbemq; regit pacemq; togatam.
ME. Dulce quidem resonas: nec te diuersus Apollo
Despicit ò iuuenis: sed magnæ munera Romæ
Non ita cantari debent, ut ouile Menalcæ.

CO. Quicquid ineſt, ſylueſtre licet uideatur acutis
A uribus, & noſtro tantum memorabile pago:
Dum mea ruſticitas ſi non ualet arte polita
C arminis: at certe ualeat pietate probari.
R upe ſub hac eadem quã proxima pinus obumbrat
H æc eadem nobis frater meditatus Amyntas.
Quem uicina meis natalibus admouet ætas.
ME. Iam puerum calamos & odoræ uincula cæræ
I ungere nunc cohibes, leuibus quem ſæpe cicutis
L udere conantem uetuiſti fronte paterna?
D icentem Corydon te non ſemel iſta notaui:
F range puer calamos, & inanes deſere muſas,
E t potius glandes rubicundaq; collige corna.
D uc ad mulctra greges, & lac uenale per urbem
N on tacitus porta: quid enim tibi fiſtula reddet,
Quo tutere famem? certe mea carmina nemo
P ræter ab his ſcopulis uentoſa remurmurat echo.
CO. Hæc ego, confiteor, dixi Melibœe: ſed olim
N on eadem nobis ſunt tempora, non deus idem:
S pes magis arridet. certe, ne fraga rubosq;
C olligerem, uiridiq; famem ſolarer hibiſco,
T u facis: & tua nos alit indulgentia farre.
T u noſtras miſeratus opes, docilemq; iuuentam,
H iberna prohibes ieiunia ſoluere fago.
E cce nihil querulum per te Melibœe ſonamus:
P er te ſecura ſaturi recubamus in umbra,
E t fruimur ſyluis Amaryllidis, ultima nuper
L ittora terrarum, niſi tu Melibœe fuiſſes,
V ltima uiſuri, trucibusq; obnoxia Mauris
P aſcua Geryonis: liquidis ubi curſibus ingens

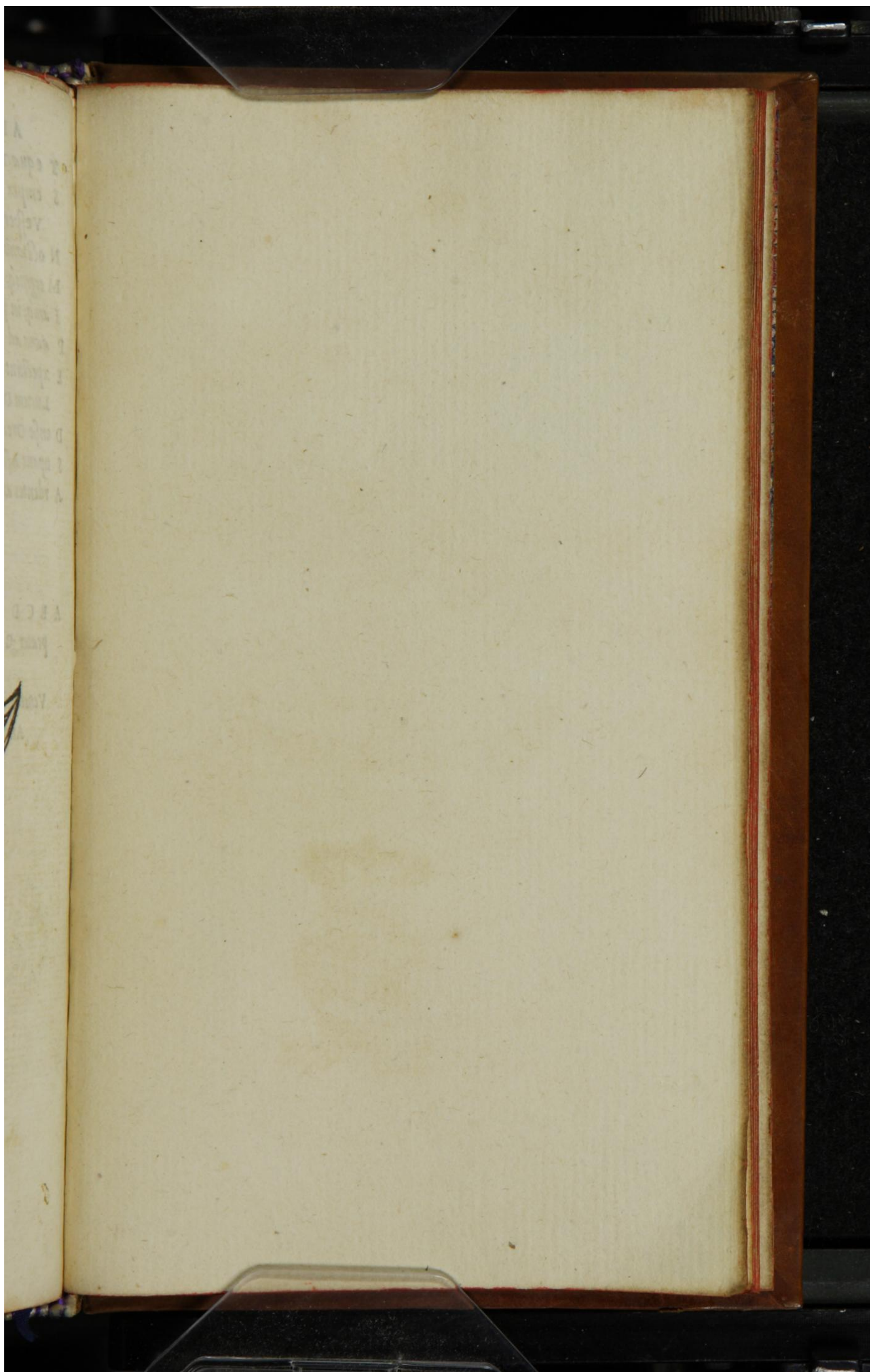
D icitur occiduas impellere Betys harenas.
S cilicet extremo nunc uilis in orbe iacerem,
A h dolor:& pecudes inter conductus hiberas,
I rrita septena modularer sibila canna:
N ec quisq̄ nostras inter dumeta camœnas
R espiceret: non ipse daret mihi forsitan aurem
I pse deus uacuam, longe'q; sonantia uota
S cilicet extremo non exaudiret in orbe.
S ed nisi forte tuas melior sonus aduocet aures,
E t nostris aliena magis tibi carmina ridents:
V is aliena tua subigat uir pagina lima?
N am tibi non solum uenturos noscere nimbos,
A gricolis qualem'q; ferat sol aureus ortum,
A ttribuere dei: sed dulcia carmina sæpe
C oncinis. et modo te baccheis musa corymbis
M unerat, & lauro modo pulcher obumbrat Apollo.
Q uòd si tu faueas trepido mihi, forsitan illos
E xperiar calamos, here quos mihi doctus Iolas
D onauit: dixit'q;, Truces hæc fistula tauros
C onciliat, nostro'q; sonat dulcissima Fauno.
T ityrus hanc habuit, cecinit qui primus in istis
M ontibus hyblea modulabile carmen auena.
ME. Magna petis Corydon, si Tityrus esse laboras.
I lle fuit uates sacer, & qui posset auena
P ersonuisse chelim. blande cui sæpe canenti
A llusere feræ: cui substitit aduena quercus:
Q uem modo cantantem rutilo spargebat acantho
N ais, & implicatos comebat pectine crines
O. Est (fateor) Melibœe deus: sed si mihi Phœbus
F orsitan abnuerit: tu tantum commodus audi.

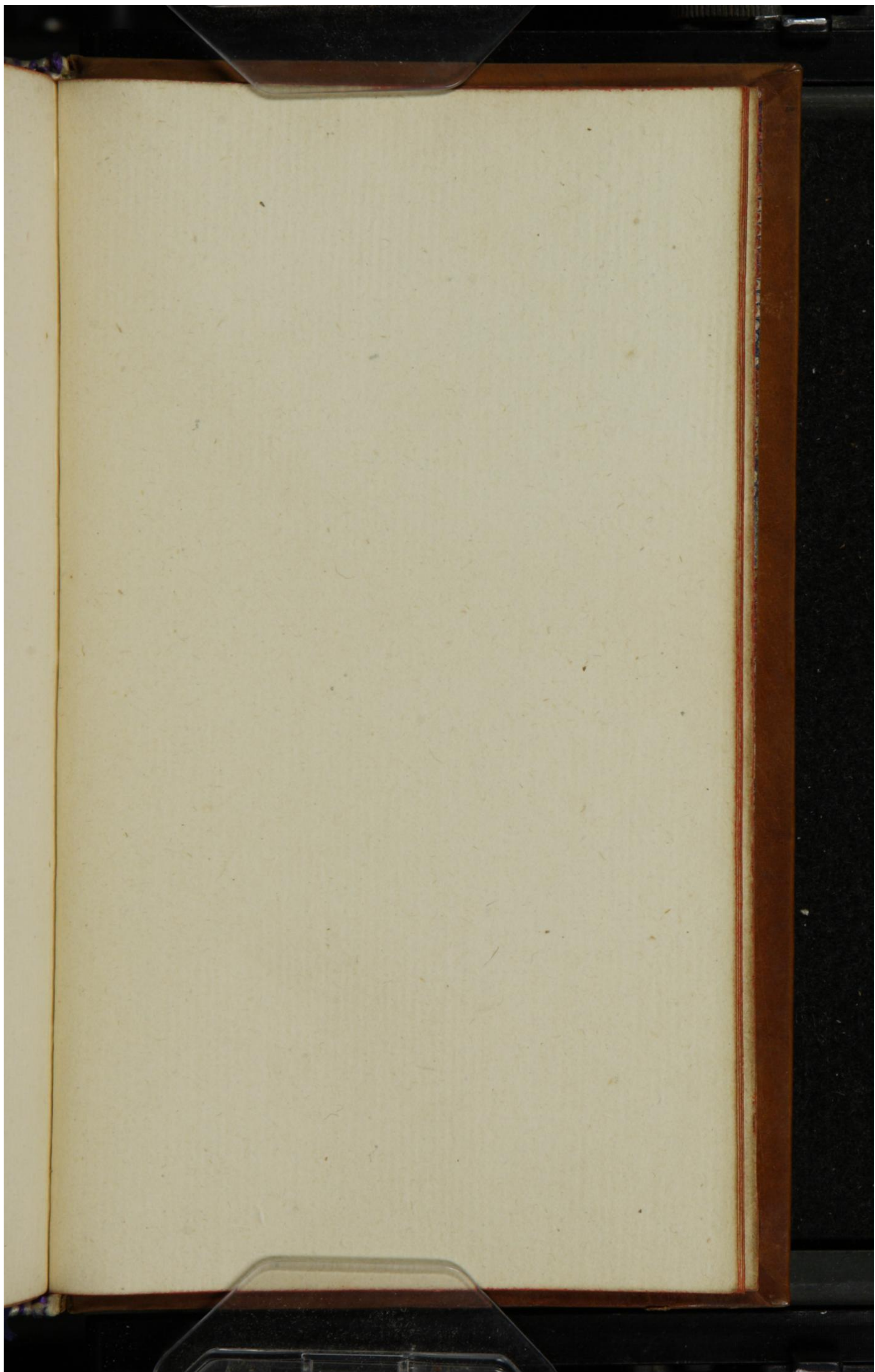
S cimus enim quia te non aspernetur Apollo.
I nape. nam faueo. Sed prospice ne tibi forte
T innula tam fragili respiret fistula buxo.
ME. Quæ resonare solet si quando laudat Alexis
H oc potius calamos magis hoc sectare canales
P er me qui dignas cecinerunt consule syluas.
I nape: nec dubita. Venit en & frater Amyntas.
C antibus iste tuis alterno succinit ore.
D icite: nec mora sit: uicibusq; reducite carmen:
T uq; prior Corydon, tu proximus ibis Amyntas.
CO. Ab Ioue principium, siquis canit æthera, sumat,
S iquis Athlantiaci molitur pondus olympi.
A t qui nunc nostras præsenti numine terras,
P erpetuamq; regit iuuenili robore pacem,
L ætus & augusto felix arrideat ore.
AM. Te quoq; facundo comitatus Apolline Cæsar
R espiciat, montes neu dedignetur adire,
Quos & Phœbus amat, quos Iuppiter ipse tuetur:
I n quibus augustos uisuris sæpe triumphos
L aurus fructificat, uicinaq; nascitur arbos.
CO. Ipse polos etiam quo temperat igne geluq;
I uppiter ipse parens quo tu iam proximus ipse
C æsar abis: posito paulisper flumine sæpe
C ressia rura petit: uiridiq; reclinus in antro,
C armina dictæis audit coretica syluis.
AM. Aspicis, ut uirides audito Cæsare syluæ
C onticeant? memini quamuis urgente procella
S ic nemus immotis subito requiescere ramis.
E t dixi: Deus hinc certe Deus expulit euros:
N ec mora, pharsaliæ sonuerunt sibila cannæ.

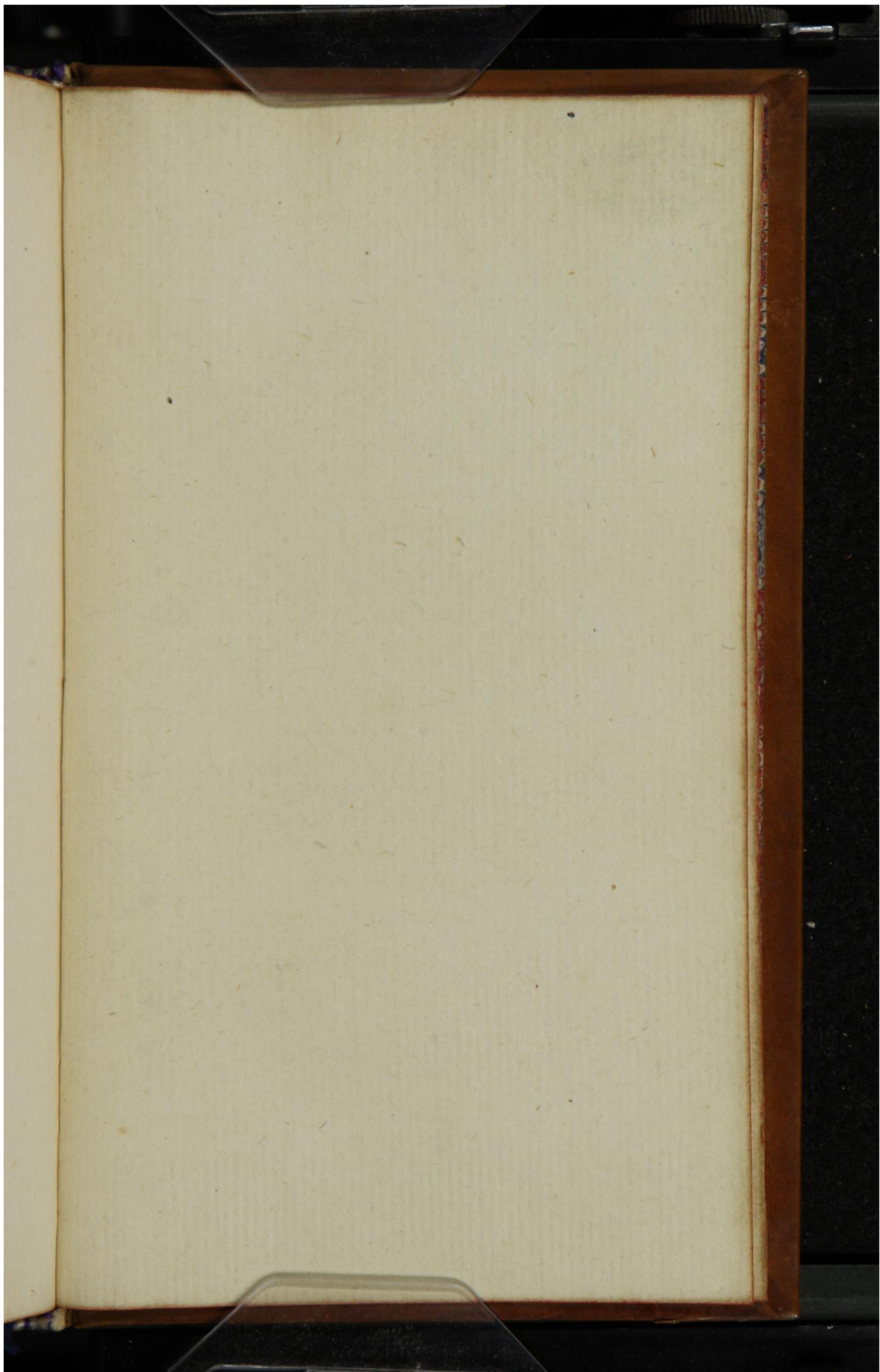
CO. Aspicis, ut teneros subitus uigor excitet agnos?
Vt'q; super fuso magis ubera lacte grauentur?
Et nuper tonsis exudent uellera fœtus?
Hoc ego iam (memini) semel hac in ualle notaui.
Et uenisse Palem, pecoris dixisse magistros.
AM. Scilicet omnis eum tellus, gens omnis adorat:
Diligitur'q; deis, quem sic taciturna uerentur
Arbuta, cuius iners audito nomine tellus
Incaluit, florem'q; dedit: cui sylua uocato
Densat odore comas: stupefacta regerminat arbos.
CO. Illius ut primum senserunt numina terræ:
Cœpit & uberior, sucis fallentibus olim,
Luxuriare seges, tandem'q; legumina plenis
Vix resonant siliquis: nec præfocata malignum
Messis habet lolium, nec inertibus albet auenis.
AM. Iam neq; damnatos metuit iactare ligones
Fossor, & inuento, si sors dedit, utitur auro.
Nec timet, ut nuper, dum iugera uerset arator,
Ne sonet offenso contraria uomere massa:
Iam'q; palam presso magis ac magis instat aratro.
Ille dat, ut primas cereri dare cultor aristas
Possit, & intacto bromium perfundere uino:
Vt nudus ruptas saliat calcator in uuas:
Vt quoq; turba bono plaudat saginata magistro,
Qui facit egregios ad peruia compita ludos.
Ille meis pacem dat montibus. ecce per illum
Seu cantare iuuat, seu ter pede læta ferire
Carmina: nonnullas licet & cantare choreas.
Et cantus uiridante licet mihi condere libro.
Turbida nec calamos exurdant classica nostros.

Numine Cæsareo securior ipse lyæo.
CO. Pan recolit syluas: & amena Faunus in umbra
Securus recubat: placidoq; in fonte lauatur
Nais: & humanum non calcatura cruorem
Per iuga siccato uelox pede currit Oreas.
AM. Dij, precor, hûc iuuenem, quẽ uos (nisi fallor) ab ipso
Aethere misistis, post longa reducite uitæ
Tempora, uel potius mortale resoluite pensum:
Et date perpetuo cœlestia fila metallo.
Sit deus, & nolit pensare palatia cœlo.
CO. Tu quoq;, mutata seu Iuppiter ipse figura
Cæsar ades, seu quis superûm sub imagine falsa
*Mortaliq; lates: & enim hunc deprecor orbem,
Hos precor æternos populos rege: sit tibi cœli
Vilis amor: cœptamq; pater ne desere terram.
ME. Rustica credebam nemorales carmina uobis
Concessisse deos, & obesis auribus apta.
Verum quæ imparibus modo concinuistis auenis,
Tam liquidum tam dulce canunt, ut non ego malim,
Quod peligna solent examina, lambere nectar.
CO. O mihi quàm tenero decurrunt carmina uersu.
Tum Melibœe sonent: si quando in montibus istis
Dicar habere larem: siquando nostra uidere
Pascua contigerit. uellit nam sæpius aurem
Inuida paupertas, et dixit uilia rura.
At tu, siqua modo non aspernanda putabis,
Fer Melibœe deo mea carmina. nam tibi fas est
Sacra palatini penetralia uisere Phœbi.
Tum mihi talis eris, qualis qui dulce sonantem
Tityron é syluis dominam deduxit in urbem,

AL
DVS

35.f

